Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 121 — Ljubljana, petek 29. maja 1942-XX — Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno Lir 12.—, za inozemstvo pa Lir 22.80
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Continua l'attività aerea

Nuove gravi perdite nemiche in velivoli: 13 velivoli nemici abbattuti in combattimento, altri 5 dalla difesa contraerea

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 28 maggio 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 727:

Concentramenti nemici di truppe e di mezzi vigorosamente battuti dalle forze aeree dell'Asse in Africa settentrionale, hanno subito ieri ingenti perdite; la piazza di Tobruk, gli aeroporti e gli impianti ferroviari delle retrovie avversarie sono stati pure attaccati con accertato successo. Cacciatori italiani e tedeschi hanno abbattuto in combattimento 13 velivoli.

Sono proseguite le azioni di bombardamento sugli obiettivi di Malta.

Nel Mediterraneo orientale un nostro aereo ha avvistato e silurava un piroscafo armato di duemilla tonnellate.

La notte scorsa apparecchi britannici hanno compiuto in più ondate una nuova incursione sulla città di Messina danneggiando alcune abitazioni. Nessuna vittima tra la popolazione civile. Le artiglierie contraeree hanno colpito quattro dei velivoli partecipanti all'azione che sono precipitati: uno in prossimità di S. Ranieri, uno tra Catona e Scilla, uno fra S. Giovanni e Pellaro ed il quarto nei pressi di Messina.

Anche nei dintorni di Catania e di Siracusa sono state sganciate bombe che non hanno causato perdite umane ne danni di rilievo.

Un altro apparecchio inglese, centrato dalle batterie della difesa, è caduto tra Villa S. Giovanni e Catona.

Nadaljuje se letalsko delovanje

Nove hude sovražne izgube v letalih: 13 sovražnih letal sestreljenih v borbah, 5 drugih od protiletalske obrambe

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil 28. maja naslednje 727. vojno poročilo:

Sovražna zbirališča čet in sredstev, ki so jih letalske sile osi živahno tolkle v severni Afriki, so včeraj utrpele velike izgube, medtem ko so bile prav tako z ugotovljenim uspehom napadene trdnjava v Tobruku, letališča in železniške naprave sovražnega zaledja. Italijanski in nemški lovci so v borbah sestrelili 13 letal.

Nadaljevalo se je bombardiranje ciljev na Malti.

V vzhodnem Sredozemlju je naše letalo zapazilo in torpediralo oborožen parnik 2000 ton.

Preteklo noč so britanska letala izvršila v več valovih nov letalski napad na mesto Mesino in poškodovala nekaj stanovanj. Med civilnim prebivalstvom ni bilo nobene žrtve. Protiletalsko topništvo je zadelo 4 izmed letal, udeleženih v akciji, ki so treščila na tla, eno v bližini kraja San Ranieri, eno med Catono in Scillo, eno med krajema San Giovani in Pellaro, eno pa v bližini Mesine.

Tudi v okolici Catanije in Siracuse so bile odvržene bombe, ki pa niso povzročile niti žrtev niti pomembnejše škode.

Peto angleško letalo, ki so ga zadele obrambne baterije, je padlo na tla med krajema Villa san Giovanni in Catono.

Kongres vojne kirurgije

Rim, 28. maja. s. V vseučiliškem mestu so bila zaključena posvetovanja kongresa vojne kirurgije. Zaključno sejo je vodil general Ingravalle, ki se je zahvalil vsem udeležencem kongresa v imenu vojnih ranjencev, poudarjaoč, da bo skrbel za to, da se sklepi kongresa uveljavijo tudi praktično, kar bo samo koristilo italijanskemu vojaku.

Tojo o uspehih japonske vojske

290.000 sovražnikovih vojakov ujetih — 1800 letal uničenih — 3600 topov, 45.000 tankov in avtomobilov zaplenjenih

Tokio, 28. maja. (Domei.) Poleg govora, ki ga je imel general Tojo kot predsednik japonske vlade na včerajšnji seji japonskega parlamenta, je kasneje govoril tudi še kot vojni minister in podal pregled o japonskih vojaških operacijah od pričetka vojne pa do 16. maja.

General Tojo je med drugim povedal, da so japonske oborožene sile zajele v južnih pokrajinah 290.000 sovražnikovih vojakov in sestrelile ali na tleh uničile približno 1800 sovražnih letal. Med vojnim plenom na teh bojiščih je približno 3600 topov in 300.000 kosov vsakovrstnega drugega orožja, vštevši puške, strojnice, nadalje 45.000 tankov in oklopnih vozil ter tovornih voz in avtomobilov.

V ostrem nasprotju s temi silnimi sovražnikovimi izgubami so malenkostne japonske izgube. Vojni minister Tojo je izdal, da je bilo od pričetka vojne pa do 30. aprila na japonski strani ubitih le približno 9000 častnikov in vojakov, medtem ko je bilo 20.000 mož ranjenih. Večina ranjencev je medtem po zaslugi najvestnejše zdravstvene službe že popolnoma okrevala.

V podrobnem obravnavanju posameznih bojišč je general Tojo omenil, da se je pohod v Birmo končal s popolnim zlomom zavezniškega odpora. Ofenziva v Birmi se je vodila v treh stopnjah. Najprej so bila okupirana strateško važna središča, nato so bile uničene preostale sovražnikove sile, tretja faza pa predstavlja rekonstrukcijo zasedenega ozemlja. Vojni minister je naglasil, da so morale japonske čete v Birmi premagati neštete težave, da pa so navzlic temu že dva meseca po padcu Ranguna docela zlomile sovražnikov odpor in vkorakale preko meje v kitajsko pokrajino Junan, kar je zbudilo na strani nasprotnikov velikansko začudenje. General Tojo je naglasil, da so japonske sile kljub sovražnikovemu odporu in težavnemu ozemlju ter tropični vročini od Ranguna do Myitkyine prodrle vsak dan povrečno po 26 km in da so se na primer pri osvojitvi mesta Tungu poslužile iste taktike, ki so jo prvič uporabile v zgodovinskem napadu na Port Arthur v japonsko-ruski vojni.

V zvezi z opisom bitke za Yenan Gjuang je Tojo izjavil, da so japonske sile s pregnanjem sovražnika s tega področja prišle v posest 70 % vsega petroleja, ki ga je uporabljala britanska industrija v Indiji. Med pohodom v Birmi so japonske sile 15. maja pobile 20.000 nasprotnikov in zajele 50.000 stražnih vojakov. Sestreljenih ali na tleh uničenih je bilo v Birmi 450 sovražnih letal, med njimi 110 nezanesljivo ugotovljenih. Med vojnim plenom je približno 700 topov, 6100 tankov, motornih voz in železniških vagonov ter 850 strojnic.

General Tojo je nato podrobno govoril o japonskih uspehih na drugih bojiščih in je v zvezi s padcem Corregidorja poudaril, da niso bili z njim iztrgani samo kremplji Zedinjenih držav s Filipinov, marveč je Amerika izgubila tudi svojo najvažnejšo srednjo postojanko na vzhodu, ki jo je držala 44 let.

Japonska premoč na morju

Tokio, 28. maja. (Domei.) Na včerajšnji seji parlamenta je govoril tudi japonski mornariški minister Šimada, ki je v okviru svojega preglednega poročila o dosedanjih uspehih japonske vojne mornarice med drugim izjavil, da si je z okupacijo sovražnikovih oporišč na zapadnem Pacifiku in z izvojevanjem uspešnih pomorskih bitk s sovražnikovimi silami japonsko vojno brodovje zagotovilo položaj, ki postaja v primeri s položajem sovražnikovih pomorskih sih od dneva do dneva ugodnejši. Odkar so Japonci zasedli otok Javo, si je sovražnik ponovno prizadeval organizirati novo močno fronto proti Japonski in sicer z Avstralijo kot glavnim sovražnim oporiščem. Nato je Šimada naglasil: »Pomorska bitka na Koralskem morju je dokazala, da smo budno na straži. Ta bitka je bila posebno važna, ker nam je uspelo prizadeti sovražniku hude izgube, ko se je pravkar pripravil za nov napad. Naši ponovni letalski napadi na avstralsko ozemlje so služili istemu cilju, namreč poraziti sovražnika takoj, čim se prične pripravljati za napad. Ako sovražnik noče izpustiti iz rok svoje usode, bo moral tudi v bodoče ponovno poskušati napade na nas. Mi se dobro zavedamo, da ne moremo biti zadovoljni samo z zmagami, ki smo jih že dosegli. Vsi japonski častniki in vojaki so zaradi tega odločeni storiti več, kakor pa je njihova dolžnost, da se izvojuje dokončna zmaga.

Mornariška parada v Tokiju

Tokio, 28. maja. d. V okviru včerajšnje proslave dneva japonske mornarice je bila v Tokiju velika parada japonskih mornariških čet. Parado si je ogledalo več stotisočev prebivalcev japonske prestolnice. Proslava se je pričela z radijskim prenosom posebnega poročila s krova japonske oklopnice »Mikasa«, ki je služila v zgodovinski pomorski bitki pri Čušimi kot japonska admiralska ladja pod poveljstvom admirala Toga. Oklopnica »Mikasa« je sedaj kot japonska narodna svetinja zasidrana v pomorski luki Jokosuka. Po poročilu z vojne ladje »Mikasa« je po radiu govoril vrhovni poveljnik japonskega vojnega brodovja admiral Jamamoto. Nato je sledilo veliko javno zborovanje, na katerem je bila prebivalstvu japonske prestolnice dana priložnost izraziti svojo hvaležnost za brezprimerne čine japonskega vojnega brodovja v poteku sedanje velike vzhodnoazijske vojne. Japonske mornariške oblasti so včeraj prejele na tisoče in tisoče zahvalnih pisem japonske šolske mladine. Vsa ta pisma bodo poslana japonskim častnikom in vojakom na bojiščih. Kakor poročajo iz okupiranih indijskih pokrajin, so bile tudi tamkaj po vseh večjih mestih velike proslave dneva japonske mornarice.

Osamljenost Avstralije

Tokio, 28. maja. s. Šef informacijske službe pomorskega odseka japonskega glavnega stana, kapitan Ogava, je v govoru po radiu izjavil med drugim, da je sedaj Avstralija po bitki na Koralskem morju popolnoma osamljena. Vsa ameriška pomorska oporišča, ki bi mogla imeti kakršnokoli napadalno nalogo proti vzhodni Aziji, so japonske oborožene sile ali zasedle ali uničile. Pripomnil je, da morajo Zedinjene države voditi sedaj proti Japonski samo gverilsko vojno v manjšem obsegu. Bismarckovo otočje, Salamonsko otočje in Nova Gvineja so popolnoma pod nadzorstvom japonskega brodovja.

Omenjajoč sedanje vojne operacije sil osi, je kapitan Ogava dejal, da bo njihov izid neposredno vplival na splošni položaj v vzhodni Aziji, kajti ofenziva, ki jo Nemčija in Italija v tesnem sodelovanju z japonskimi silami, prodirajočimi od vznoda, vodita od zapada, bo zapečatila dokončno zrušenje rušečega se britanskega imperija. Velika Britanija je že izgubila nadzorstvo nad vzhodno Azijo in nad Sredozemljem, medtem ko japonsko brodovje ni še srečalo sovražnega brodovja, da bi se z njim spopadlo v bitki večjega obsega in odločilne važnosti, vendar pa predstavljajo že pomorske bitke ob Malajskem polotoku, na Javanskem morju in ob Surabaji dele velike bitke.

Nemška zmaga pri Harkovu

165.000 ujetnikov, zaplenjenih 517 tankov, 1180 topov in več tisoč vozil — 48.500 ton ladjevja potopljenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje poročilo:

Uničevalna bitka pri Harkovu je dovedla do velike zmage nemškega orožja in njegovih zaveznikov. Tudi zadnji razbremenjevalni napadi nasprotnika niso mogli spremeniti usode obkoljenih sovjetskih armad. Le posamezne skupine še nudijo odpor. Njihovo uničenje je v teku. Že doslej je bilo naštetih 165.000 ujetnikov ter zaplenjenih 517 tankov, 1800 topov, nekaj tisoč vozil in nepregledna množica drugih vojnih potrebščin. Te številke še stalno naraščajo.

V srednjem in južnem odseku vzhodne fronte smo z lastnimi napadi dosegli zboljšanje fronte.

Na Severnem morju je bila luka Murmansk uspešno bombardirana. Poškodovanih je bilo več trgovskih ladij.

V letalski bitki nad severno-afriškim obalnim ozemljem so nemški in italijanski lovci sestrelili 14 sovražnikovih letal.

Ob južni obali Anglije je nemško letalo potopilo angleško stražno ladjo.

Naše podmornice uspešno operirajo na raznih morjih. Potopile so v močno zavarovanem konvoju 3 ladje s skupno 13.000 br. reg. tonami in torpedirale tri nadaljnje ladje, katerih usode ni bilo mogoče ugotoviti.

Ob obali Severne Amerike na Karibijskem morju in ob Mississippiju je bilo potopljenih 8 ladij s 26.800 br. reg. tonami. Poškodovane in torpedirane so bile 4 nadaljnje ladje. Pri otoku Martinique je nemška podmornica torpedirala ameriški rušilec, ki je s težkimi poškodbami dosegel ameriško obalo.

Na Sredozemskem morju je nemška podmornica z dvema torpedoma potopila petrolejsko ladjo v močno zavarovanem konvoju in dve transportni ladji v angleškem konvoju.

Na Severnem morju je bila potopljena v murmanskem konvoju ladja z 8000 br. reg. tonami.

Pri teh operacijah so nemške podmornice potopile 48.000 br. reg. ton sovražnega ladjevja, torpedirale pa 10 nadaljnjih ladij, izmed katerih so se nekatere brzkone potopile.

Pri poletih posameznih sovražnikovih letal nad nizozemsko obalo je bilo sestreljenih 10 angleških letal.

Maloštevilna sovražnikova letala, ki so se pojavila nad Vzhodno Prusijo, so izzvala alarm. Maloštevilne bombe so povzročile le malenkostno škodo.

V bitki tankovskih oddelkov pri Harkovu se je posebno odlikoval bataljon 160 strelskega polka.

Pred odločitvijo na harkovskem bojišču

Berlin, 28. maja. d. Današnji berlinski listi se v zvezi z včerajšnjim nemškim vojnim poročilom obširno bavijo z naglo napredujočim uničevanjem obkoljenih sovjetskih armad jugovzhodno od Harkova. Listi zlasti poudarjajo, da je sovjetsko poveljništvo izgubilo posledaje upe v prodor nemškega oklopnega obroča in za beg proti vzhodu. Pod neusmiljenim ognjem nemškega letalstva in topništva so se razblinili vsi sovjetski osvobodilni poizkusi. Pri tem je zlasti nemško letalstvo, ki je neprestano napadalo obkoljene sovjetske sile, prizadelo sovražniku velikanske izgube. Odpor sovjetskih čet v kotlu jugovzhodno od Harkova je bil zlomljen in zmeda med sovjetskimi armadami narašča od ure do ure. Prvotni kotel, v katerem so bile zajete sovjetske armade, je medtem po zaslugi lokalnih nemških prodorov razpadel v vrsto manjših izoliranih žepov, v katerih se zdaj nadaljuje uničevanje preostalih sovjetskih sil.

Bern, 28. maja. »United Press« doznava iz Moskve:

Visoka sovjetska vojaška osebnost je izjavila: Glavna naloga naše vojske ni v zopetnem zavzetju Harkova ali katerega koli drugega področja, čeprav bi ga Nemci zapustili. Za nas bi to ne predstavljalo nikake prednosti. Mi hočemo samo prisiliti sovražnika, da sprejme bitko in da se spopade z nami z mnogimi četami ter velikimi količinami vojnih potrebščin.

Tako je visoka sovjetska vojaška osebnost posredno sama priznala, da je Timošenkova ofenziva popolnoma propadla.

Moskovski poročevalci raznih anglosaških agencij še vedno nočejo odkrito priznati, da se naglo izvaja uničevanje sovjetskih armad, ki so obkoljene južno od Harkova. Snoči so celo zamolčali nemško obkolitev, čeprav so jo pretekle dni — neposredno ali posredno — priznali, vendar pa v raznem izmotavanju in zavijanju končno le potrjujejo bistvo položaja. Predvsem trdijo, da je tretja faza bitke, ki jo seveda ne označujejo za uničevalno bitko, dosegla svoj višek, tako da se tudi po njih mnenju, kar je seveda naravno, borba naglo približuje svojemu koncu, kajti obe stranki sta že vrgli vanjo večji del svojih razpoložljivih rezerv. Tako se približuje, pripominjajo nadalje, končna odločitev, ki bo velikega pomena ne le za usodo samega harkovskega odseka, temveč tudi za vse ostalo bojišče.

Tako se prikrito že pripravljajo opravičila za neuspehe. Tedne že govorijo v Moskvi samo o bližnji nemški spomladanski ofenzivi. Ako do nje ne bo tako kmalu prišlo, bodo v Moskvi takoj pripomnili, da se to ni zgodilo prav zaradi bitke pri Harkovu in v odseku Izjum-Barenkovo, kjer so propadli načrti nemškega vrhovnega poveljništva.

Ako pa razni anglosaški poročevalci zelo previdno molče o obkolitvi in uničenju ruskih armad južno od Harkova, pripisujejo na drugi strani zelo obsežne načrte maršalu Bocku. Tako trdi moskovski poročevalec agencije United Press, da postavljajo tri nemške motorizirane kolone, ki jim sledi večja pehotna edinica, več mostov na vzhodni breg Donca, od koder bi hoteli zajeti v nov obroč vso rdečo vojsko, razvrščeno na vojni črti Harkov—Smiev—Savic—Izjum. Več znakov je, nadaljuje omenjeni poročevalec, ki kažejo, da so omenjene tri kolone prejele ukaz, da se čimbolj pomaknejo naprej, da prekoračijo navedeno bojno črto Harkov—Savic—Izjum—Slavjansk in da končno popolnoma osamijo sovjetske armade, ki so južnozapadno od te črte. Prav zato, da bi te cilje dosegle, so te kolone opremljene z motoriziranim topništvom.

Jasno je, da bodo v primeru, če maršalu Bocku ne bo uspelo izvršiti dane mu naloge, v Moskvi takoj izjavili, da je bitka južno od Harkova preprečila nemškemu vrhovnemu poveljništvu, da bi izvršilo svoje načrte. (Piccolo.)

Stockholm, 28. maja. d. Katastrofalni razvoj prvotne sovjetske ofenzive na prostoru pri Harkovu spremljajo v odgovornih londonskih krogih z naraščajočo zaskrbljenostjo. Kakor javljajo londonski dopisniki švedskih listov, so v londonskih vojaških krogih glede na zmerom bolj se nasprotujoče vesti, ki prihajajo v London iz sovjetskih virov, mnenja, da so se vsi veliki upi, ki so jih imeli v sovjetsko ofenzivo, razblinili. Vojaški dopisnik londonskega »Timesa« piše — kakor javlja »Svenska Dagbladet« —, da je na vsak način gotovo to, da je nemško vrhovno vojno poveljništvo prisililo sovjetske armade, da opusti pričeti napad proti Harkovu ter da so nemške čete že dosegle kraj Nova Serpuhov ob reki Doncu, kar pomeni, da so tu morale nujno biti obkoljene znatne sovjetske sile. Navzlic temu se skuša »Timesov« vojaški sotrudnik nadalje tolažiti, češ »da še ni potrjeno, da bi bil nemški protinapad prodrl že tako daleč v sovražnikove vrste«.

S finskega bojišča

Helsinki, 28. maja. s. Boji, ki so se začeli pri Louhiju 24. aprila t. l., so se končali z zmago finsko-nemških čet. V te spopade je sovjetsko poveljništvo vrglo 3 pehotne divizije, 4 avtonomne brigade ter 1 oklopno brigado, ki so po topniški pripravi ponovno skušale prebiti finske črte, pri čemer so se posluževale tudi največjih napadalnih tankov, toda vsi sovjetski napadi so propadli spričo neuklonljive finske obrambe. Sovjetske čete so tedaj osredotočile vse svoje napore na področje izven neposrednega bojišča, poskušajoč, da bi s premikanjem na daljši premer obkolile finske postojanke. Tako so sovjetske sile pritiskale na finske boke, toda finska reakcija je bila takojšnja. V prvi bojni črti so se iz zaledja zbrale vse razpoložljive sile, ki jim je končno uspelo ustaviti sovražno napredovanje. Kasneje so Finci umaknili s prve bojne črte manjše oddelke, ki so se obrabili zaradi neprestanega stika s sovjetskimi silami, ki so bile v premoči. Čim je bila izgotovljena nova obrambna črta, so Finci ob odličnem sodelovanju vseh vrst orožja prešli v napad in postopno potiskali prednje sovjetske oddelke za njihove izhodiščne bojne črte, pri čemer so Fincem s svojimi točnimi akcijami pomagale izbrane nemške čete, vendar so te operacije zahtevale s finske strani ogromnih naporov. Izrabljeni so bili vsi viri, da bi se sovražniku preprečilo njegovo napredovanje. Tako so bili končno popolnoma uničeni ti-le sovjetski oddelki: 238. pehotni polk, 8. brigada ruskih smučarjev in skoro popolnoma 298. pehotni polk ter 8. avtonomna brigada. Tudi druge sovjetske čete, ki so so udeleževale teh bojev, so utrpele katastrofalne izgube, ki so ponekod dosegle do dve tretjini efektivov. Sovražnik je v celoti izgubil okoli 15.000 mož. Razen tega pa so tudi finski strmoglavci povzročili sovražniku velike izgube v zaledju in izredno veliko je tudi število ujetnikov, ki so popolnoma izčrpani. Bogati vojn plen obsega več tisoč pušk, več sto avtomatskih pušk, večje število topov različnih kalibrov in metalcev bomb. Uničeni ali onesposobljeni so bili tudi nešteti tanki. Finsko-nemške izgube so bile izredno majhne in znašajo skupno 418 oficirjev, podoficirjev in vojakov.

Japonska ofenziva v vzhodni Kitajski

Kitajska vojska v Čekiangu na umiku

Tokio, 28. maja. Velika ofenziva, ki so jo japonske oborožene sile pred dvema tednoma začele proti Čangkajškovi vojski v vzhodni Kitajski, je dosegla prve uspehe. Kitajska vojska v pokrajini Čekiang, ki je bila močno prizadeta, je sedaj na begu v smeri proti jugozapadu, medtem ko se japonske čete pomikajo naprej vzdolž železniške proge v Kjangsiju, napredujoč ob reki Sientang.

Bitka v bližini glavnega mesta Čekianga, Kinhue, se naglo bliža svojemu zaključku. Japonske čete so že zasedele kitajski trdnjavi Tunglu in Kienteh zapadno od mesta, medtem ko druge japonske sile, ki so strle poslednji sovražni odpor, nadaljujejo obkoljevanje in so dospele do točke, samo še 10 km južno od Kinhue, kjer so presenetile in uničile glavnino 88. armije, ki sta jo tvorili 67. in 21. kitajska divizija, ki sta se hotele izogniti japonski obkolitvi. Japonske prednje straže so že v predmestjih Kinhue.

Kakor javljajo japonska izvidniška letala, uničujejo kitajske čete na begu vse glavne ceste in mostove, da bi zaustavile japonsko napredovanje v Kjangsiju.

Na področju reke Činduin v zapadni Birmi, ob meji pokrajine Asam, je prav tako v teku že nekaj dni velika obkolitvena akcija Japoncev. Japonski oddelek je zasedel Homalin, strateško zelo važno točko, 140 km severno od Kaleve, medtem ko je japonska skupina, ki prodira v smeri od juga proti severu, zaključila obkolitveni obroč proti sovražnim oboroženim silam. Te so sedaj v popolnem razsulu, a jim je umik onemogočen zaradi hribovite pokrajine.

Drugi japonski oddelki, ki operirajo v Birmi, so se spopadli s približno 700 kitajskimi vojaki, ki so se skušali umakniti proti indijski meji. Nad 370 izmed njih je bilo v spopadu ubitih. Japonci so se polastili tudi velikega vojnega plena, med drugim tankov, avtomobilskih voz, topov in strojnic.

Izredno velik je bil japonski vojni plen tudi v operacijah v odseku pri Mijitkini in Kathi, odkar so se japonske čete izkrcale v delti reke Iravadi pa do 20. t. m. Sovražnik je pustil na terenu 6500 padlih, zajetih pa je bilo 420 vojakov. Razen tega so Japonci zaplenili 2000 motornih vozil, 15 tankov, 12 oklopnih avtomobilov, 1326 težkih in lahkih strojnic, 54 topov prve linije, 28 brzostrelnih topov, 1 gorski top, 21.383 sodov bencina, 57 lokomotiv, 370 različnih vozil, 34 čolnov in ladij ter 11 avtomatskih topov.

Po vesteh z birmanskega bojišča so se na severu Birme zbrale 4 japonske divizije v bližini meje ob pokrajini Asam, medtem ko je 10.000 japonskih vojakov zbranih v zapadnem Junanu.

Japonska letala so včeraj v zaporednih valovih trikrat napadla Heniang, važno strateško točko na železniški progi Hankau-Kanton. Odvrgla so več ton bomb velikega kalibra na letališče in na druge vojaške naprave ter povzročila veliko škodo. Poročevalec lista »Azaj« poroča, da se je kitajsko letalstvo zaradi japonskega bombardiranja glavnih letališč na južnem Kitajskem skrčilo na komaj 90 letal, vštevši 20 lovcev, lahkih bombnikov in prevoznih letal. V zadnjih borbah v Birmi je čungkinška vojska praktično izgubila vse svoje letalske sile, ki jih je dobila iz Zedinjenih držav. Le še kakih 30 letal je Kitajcem ostalo v Kunmingu, medtem ko so bila letališča v Hengčau, Kuajlinu in Liučau popolnoma uničena. (Corriere della Sera.)

Japonci zavzeli glavno mesto Čekianga

Tokio, 28. maja. (Domei.) Glavni stan japonskih sil v centralski Kitajski je v četrtek opoldne objavil, da so japonske čete v četrtek ob 7. lokalnega časa zasedle utrjeno glavno mesto kitajske pokrajine Čekiang. dopušča več uporabe železa.

Neuspel atentat

Berlin, 28. maja. s. V Pragi je bilo uradno objavljeno, da je bil včeraj izvršen atentat na namestnika državnega protektorja Češke in Moravske, višjega skupinskega poveljnika Heydricha. Določena je bila nagrada 10 milijonov kron tistemu, ki bi mu uspelo izslediti atentatorja. DNB poroča, da je bil Heydrich ranjen, vendar je izven nevarnosti.

Dviganje parnika „Normandie"

Lizbona, 28. maja. d. Iz New Yorka se je zvedelo, da so v newyorški luki pričeli dvigati orjaški francoski luksuzni parnik »Normandie (83.423 ton). V newyorških mornariških krogih pripominjajo, da doslej tak poizkus še ni bil izvršen za nobeno ladjo vsaj približno tolikšne velikosti, kakor je »Normandie«. Reševalna dela so bila poverjena nekemu Williamu Sullivanu, ki je izjavil, da ne more reči, kdaj utegne biti dviganje končano, in da niti ne more jamčiti za uspeh. Kakor znano, je na »Normandie« nastal o priliki nekih reparatur požar, ki je ladjo tako poškodoval, da je vanjo vdrla voda, nakar se je ladja nagnila na stran ter nasedla na dno. Potapljači so doslej odstranili večino opreme iz ladijskega trupa in vse odprtine zalili s cementom. Sedaj so pričeli iz ladje črpati vodo in računajo, da se bo ladijski trup vzravnal, čim bo iz ladje vsa voda izčrpana. S posebnimi dvigali bodo nato poskusili ladijski trup vzravnati in ga pritrditi k pomolu.

Obnovite naročnino!

Prefekt v Zari žrtev upornikov

Padel je v izpolnjevanju svojih fašističnih in hierarhičnih dolžnosti

Zara, 28. maja. s. Včeraj ob 13. uri so padli v bližini Zogarja ob meji med pokrajino Zara in Neodvisno Hrvatsko državo v oboroženem spopadu s skupinami upornikov prefekt iz Zare Vezio Orazi, kapetan in poveljnik Kraljevih karabinjerjev v Zari Bonassino Umberto ter nekaj vojakov. Prefekt in karabinjerski oficir sta inspicirala prednje obmejne točke. Uporniki so jih napadli s puškami, strojnicami in ročnimi granatami. Borili so se junaško do smrti.

Prefekt Vezio Orazi je bil rojen v Rimu l. 1904. in ima tri sinove. Bil je zvezni tajnik v Rimu, prefekt v Cuneu in Goriziji ter generalni direktor za kinematografijo v Ministrstvu za ljudsko kulturo. Kot skvadrist se je udeležil pohoda na Rim ter je bil ranjen. Bil je kapetan karabinjerjev ter prostovoljec v vzhodni Afriki.

Rim, 28. maja. s. Uradni list Fašistične stranke je objavil:

V izpolnjevanju svoje italijanske, fašistične in hierarhične dolžnosti je v Zari junaško padel prefekt, skvadrist in bojevnik, tovariš Vezio Orazi, smrtno zadet iz zahrbtne komunistične zasede. Stranka, ki ji je služil z največjo in naravnost vzgledno vero, zapisuje njegovo ime v zlati seznam padlih za revolucijo ter spušča prapore v jasen in ganjen poklon njegovemu spominu.

Zader, 28. maja. s. Guverner Dalmacije Bastianini je snoči po radiu z lepimi in zanosnimi besedami poveličeval junaško osebnost skvadrista Vecia Orazia, zarskega prefekta.

Predpisi o ureditvi preskrbe z vinom

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno izdati predpise o ureditvi preskrbe z vinom, **odreja:**

Člen 1. Trgovci na drobno in na debelo ter upravitelji hotelov, restavracij, gostiln, krčem in podobnih gostinskih obratov morajo v 10 dneh prijaviti vse zaloge vina ksakršne koli vrste, kakovosti in letnika, ki jih imajo na dan, ko stopi ta naredba v veljavo.

Ista obveznost velja tudi za druge osebe, ki imajo več ko 5 hl vina; prijaviti se mora celotna množina.

Člen 2. Prijava se mora vložiti pri občini, na katere ozemlju je vino, ki ga je treba prijaviti ločeno po vrsti in kakovosti.

Občine morajo poslati prijave s preglednim seznamom Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu preko okrajnih načelstev.

Člen 3. Vino, ki je pri trgovcih na debelo in pri pridelovalcih, se sme prodajati samo po predhodni odobritvi Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda.

Člen 4. Pokrajinski prehranjevalni zavod sme postaviti pri vseh imetnikih, izvzemši razpečevalce na drobno, pod zaporo tiste količine vina, ki bi bile potrebne za oskrbo pokrajine.

Ne morejo se postaviti pod zaporo tiste količine, ki so potrebne imetnikom za potrebe družine in osebja pridelujočega gospodarstva, največ do enega hektolitra letno na osebo.

Člen 5. Oddajanje za potrošnjo množin vina, ki jih določi ministrstvo za kmetijstvo in gozdove, se uredi s posebnimi predpisi, ki jih izda Pokrajinski prehranjevalni zavod.

Člen 6. Razveljavljene so vse določbe, ki kakor koli nasprotujejo določbam te naredbe.

Člen 7. Kršitelji določb te naredbe in odredb, ki jih v izvrševanju podeljenih pooblastil izda Pokrajinski prehranjevalni zavod, se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 denarno do 5000 lir ali z zaporom do dveh mesecev. V hujših primerih se poleg denarne kazni izreče lahko tudi zapor. Odrediti se sme začasni odvzem ali predlagati trajni odvzem obrtne pravice. Vselej pa se odredi zaplemba proizvoda.

Člen 8. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 22. maja 1942-XX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Maksimalni cenik za čevljarska ročna dela

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi čl. 3 kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svojo naredbo z dne 9. maja 1941-XIX št. 17 in smatrajoč za potrebno urediti cene za čevljarska ročna dela in za popravila, **odreja:**

Člen 1. Maksimalne cene za čevljarska ročna dela in za popravila se določajo takole:

Moška obutev

Škornji: iz boksa: prva številka velja za delo šivanih, druga pa zbitih L 216, 177; kompletna obutev šivanih ali zbitih L 760, 721; iz kravine ali kroma 216, 177; komp. 830, 791; iz teletine 216 177; komp. 750, 711.

Popravila: s polovičnimi podplati in petami 67, 56; komp. 225, 214; s celimi podplati in petami 86, 64; komp. 310, 288.

Gorski čevlji: gorski ali smučarski čevlji 140, 115; komp. 500, 475; gorski čevlji, novi podplati neokovani L 50, —; komp. 150, —; gorski čevlji, templanci in pete L 35, —; komp. 90, —.

Visoki čevlji: iz boksa L 130, 110; komp. 350, 330; iz teletine ali kravine L 130, 110; komp. 380, 360.

Nizki čevlji: iz boksa L 120, 100; komp. 330, 310.

Popravila: polni čevlji iz boksa ali teletine L 70, 60; komp. 180, 170; templanci in pete 30, 24; komp. 65, 59; samo pete —, 10; komp. —, 25.

Ženska obutev

Škornji: iz boksa L 212, 170; komp. 710, 668.

Gorski čevlji: gorski ali smučarski čevlji L 130, 99; komp. 430, 399; gorski čevlji, novi podplati neokovani 45, —; komp. 130, —; gorski čevlji, templanci in pete 30, —; komp. 85, —; iz boksa 115, 100; komp. 300, 265.

Popravila: polnovi čevlji iz boksa ali teletine L 60, 50; komp. 150, 140; templanci in pete (široke) 24, 20; komp. 50, 48; templanci in pete (ozke) —, 15; komp. — 40; pete široke —, 5—6; komp. —, 15; pete kuba —, 4; komp. —, 12; pete ozke —, 2; komp. —, 8; čisto nove pete iz usnja —, 6; komp. —, 30; čisto nove lesene pete —, 8; komp. —, 25.

Obutev za deklice, dečke in otroke

Gorski ali smučarski čevlji št. 30—35 L 100, 90; komp. 300, 290; čevlji iz črnega boksa: št. 21—23 L 80, 70; komp. 170, 160; št. 24—26 L 80, 70; komp. 180, 170; št. 27—29 L 80, 70; komp. 200, 190; št. 30—33 L 80, 70; komp. 230, 220.

Popravila: templanci in pete do št. 35 L 15, 12; komp. 40, 37; samo pete —, 5—6; komp. —, 15.

V ceni za delo so obsežni stroški za dreto, vosek, polituro, smolo, apreturo, vezalke, sukanec, klej in rinčice.

Imetniki obrtov morajo imeti cene izvešene v obratovalnici v obliki cenika na dobro vidnem mestu.

Člen 2. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo upravno po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 v denarju do 5000.— lir, v hujših primerih pa z zaporom do dveh mesecev. Tudi se sme izreči začasni ali predlagati trajni odvzem obrtne pravice.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 15. maja 1942-XX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Taksne spremembe za živinske potne liste

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na tar. post. 110 tarife zakona o taksah bivše kraljevine Jugoslavije z dne 27. junija 1927, spremenjene z uredbo z dne 21. decembra 1940, glede na člen 30. pravilnika o živinskih potnih listih z dne 25. avgusta 1939, glede na §§ 91. in 92. pravilnika o proračunu bivše dravske banovine za l. 1941. in na § 95. zakona o občinah oz. na § 116. zakona o mestnih občinah in smatrajoč za umestno, da se priravnajo takse za živinske potne liste novi finančni upravi in spravijo v sklad s potrebami pokrajine in občin, **odreja:**

Člen 1. Odpravljajo se vse takse, ki se pobirajo za živinske potne liste po določbah, navednih v zaglavju, in sicer: državna taksa po zakonu o taksah, banovinska taksa po pravilniku o proračunu bivše dravske banovine, taksa za veterinarski in živinorejski sklad po pravilniku o živinskih potnih listih in občinske takse po proračunskih pravilnikih za posamezne občine.

Namesto njih se uvajata pokrajinska taksa in občinska taksa.

Člen 2. **Pokrajinski taksa** se pobira v naslednji višini in takole:

1. Za izdajo živinskega potnega lista, ki se nanaša:

a) na drobnico, (ovce, koze in svinje), od glave . . . . lir 0.50
b) na konje in goveda z vsemi mlečnimi sekalci in na osle, mule in mezge ne glede na njih starost, od glave . . lir 3.—
c) na konje in goveda z enim ali več stalnimi sekalci, od glave . . . . . lir 5.—

To takso plačuje s porabo pokrajinskega kolkovnega papirja (golica, na kateri je vtisnjena vrednost takse) lastnik živali, za katere se izdaje potni list.

Če se izda za več glav drobnice en sam potni list, se mora nalepiti za vsako po toliko kolkov za L. 0.50 več. Za sesajoča teleta in žrebeta, ki se odpremljajo skupaj z materjo, se nalepi na potni list dopolnilni kolek za L. 0.50.

2. Na živinske potne liste, ki se nanašajo na prenos lastništva, se nalepljajo tile kolki:

a) za drobnico (ovce, koze in svinje), od glave . . . lir 3.—
b) za konje in goveda z vsemi mlečnimi sekalci in za osle, mule in mezge ne glede na njih starost, od glave . lir 10.—
c) za konje in goveda z enim ali več stalnimi sekalci, od glave . . . . . lir 15.—

3. Za overitev potrdil o izvoru in zdravju živali in potrdil o izvoru in zdravosti živalskih proizvodov, ki jih izdajajo veterinarji ob izvozu v inozemstvo za vsak železniški voz posebej, se nalepi na izvirno besedilo kolek za L. 50.— in na prevod potrdila v tuj jezik kolek za L. 10.—.

Taksi niso zavezana veterinarska potrdila o izvoru in zdravosti živalskih proizvodov, če teža izvozne pošiljke ne presega 5 kg (pripomba 2. k tar. post. 212. zakona o taksah) in če jih izdajo veterinarji uradno.

Takse iz številk 2. in 3. se plačujejo s pokrajinskimi kolki, ki se nalepljajo i uničujejo na vrhu potnega lista oziroma na overitveni pripis ob stroških tistega, kateremu se je žival prodala ali oddala.

Člen 3. Osebe, katerim je poverjeno pobiranje taks, ki pa prekršijo taksne predpise iz člena 2., se kaznujejo denarno s petkratnim zneskom takse, ki bi jo morali pobrati. Prav tako se kaznuje ne glede na veterinarsko-policijske kazni iz člena 32. pravilnika o živinskih potnih listih z dne 25. avgusta 1939 kdor v nasprotju s predpisom člena 11. tega pravilnika ne plača dolgovanega zneska.

Kazni se izrekajo po postopku iz zakona o taksah z dne 25. junija 1927.

Člen 4. **Občinska taksa** se pobira v naslednji višini in takole:

1. za izdajo živinskega potnega lista . . . . . lir 1.50
2. za prenos lastništva na živinskem potnem listu . . . lir 1.—
3. za obnovitev potrdila o zdravju živali . . . . . lir 1.—
4. za spremembo namembnega kraja . . . . . lir 1.—
5 za pregled živali . . . . lir 0.50

Takse iz št. 1, 2, 3 in 4 se plačujejo za vsak posamezni potni list v tamkaj navedeni višini, ne glede na število glav, navedeno v posameznih potnih listih. Plačujejo se z občinskimi kolki, ki se nalepljajo in unicujejo na zadevnih listinah.

Takse iz št. 1, 3, 4 in 5 plača lastnik živali, takso iz št. 2 pa tisti, na katerega se prenese lastništvo.

Kolki so za vse občine v pokrajini enaki in imajo natisnjeno volovsko glavo z besedilom »občinska taksa« in z navedbo vrednosti; dobavlja jih Visoki komisariat, kateremu plačajo občine stroške natiska. Dobavljanje, razdeljevanje in nadzorovanje teh kolkov se urede s posebnimi predpisi.

Donos občinskih taks se steka v občinski veterinarski sklad kraja, kjer se je sklenila prodaja in se uporabi po polovici za razne veterinarsko-policijske ukrepe in po drugi polovici za povzdigo živinoreje na občinskem ozemlju.

Člen 5. Kršitelji določb o taksah iz člena 4. se kaznujejo, ne glede na veterinarsko-policijske kazni iz člena 32. pravilnika o živinskih potnih listih z dne 25. avgusta 1939 po kazenskih predpisih glede taks v izvršilnih pravilnikih za izvrševanje posameznih občinskih proračunov.

Kazni izreka župan in se stekajo v občinski veterinarski sklad.

Člen 6. Ta naredba stopa v veljavo na dan 1. julija 1942-XX.

Ljubljana, dne 21. maja 1942-XX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Maksimalne cene za strojene ovčje in svinjske kože za obutev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svojo naredbo z dne 26. septembra 1941-XIX št. 112 o maksimalnih cenah za usnje in strojne kože in smatrajoč za potrebno določiti cene za ovčje strojene kože, uvožene v surovem stanju in za svinjske strojene kože, določene za izdelovanje obutve, **odreja:**

Člen 1. Člen 1. naredbe z dne 26. septembra 1941-XIX št. 112 se dopolnjuje takole:

t) kromovo ovčje usnje iz uvoženih kož L 1 dm² lir 2.30; u) svinjsko usnje za obutev, rastlinsko strojeno, mazano in egalizirano: cepljeno 1 dm² L 1.90, necepljeno 1 dm² L 2.—, cepljeno barvano 1 dm² L 1.95, necepljeno barvano 1 dm² L 2.10; v) svinjsko usnje za obutev, kombinirano strojeno s kromom, egalizirano: cepljeno 1 dm² L 215, necepljeno 1 dm² L 2.30.

Člen 2. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana 18. maja 1942-XX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 29. maja: zaprto. (Generalka)
Sobota, 30. maja ob 17.: Romeo in Julija. Prvič v letošnji sezoni. Red Premierski
Nedelja, 31. maja ob 14.: Konto X. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: Šola za žene. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol

Opozarjamo na prvo letošnjo ponovitev Shakespearjeve igre »Romeo in Julija«, ki bo v soboto za red Premierski. Delo bo odigrano tudi letos za vse abonmaje. Igrali bodo: Prolog — Malec, Escalus — Gregorin, Paris — Drenovec, Monteg — Presetnik, Capulet — M. Skrbinšek, Romeo — Jan, Mercutio — Kralj, Benvolio — Peček, Tybalt — V. Skrbinšek, brat Lorenzo — Lipah, brat Janez — Brezigar, Baltazar — Nakrst, Peter — Plut, lekar — Raztresen, paž — Starič, Montegova — Gabrijelčičeva, — Capuletova — Danilova, Julija — V. Juvanova, dojka — Nablocka, poveljnik straže — Raztresen, stražnika — Košuta in Blaž. Režiser: dr. B. Kreft, inscenator: inž. E. Franz.

Nedelja v Drami. Popoldne bodo ponovili zelo zabavno veseloigro, ki sta jo napisala **Bernauer in Oester: »Konto X«.** Dejanje prikazuje zapletljaje okrog skrivnostnega konta X, na račun katerega živi obubožana plemenitaška rodbina, ne da bi to vedela. Osrednji lik igre je vodja advokatske pisarne, komična vloga velikega formata. Igral jo bo Danilo Gorinšek. Delo je zrežiral Milan Košič. — Zvečer bodo igrali **Molièrovo petdejansko komedijo »Šola za žene«,** v kateri je prikazan ponesrečen poizkus meščana iz baroka, da bi si vzgojil vzorno zakonsko ženo. Glavna vloga je Arnolphe, ki predstavlja za igralca učinkovito, izredno zahtevno in pestro vlogo. Igral jo bo Gregorin. Režiser in inscenator: inž. B. Stupica.

OPERA

Petek, 29. maja ob 17.: Boccaccio. Red B
Sobota, 30. maja ob 17.: Prijatelj Fric. Red A
Nedelja, 31. maja ob 15.: Boccaccio. Opereta. Izven

Franz v. Suppé: »Boccaccio«. Naslovno vlogo poje Manja Mlejnikova, Lotheringhija — Anžlovar, Lambertuccia — Zupan, Scalzo — Sancin, Leonetta — B. Sancin, Fiametto — Barbičeva, Beatrice — Polajnarjeva, Peronello — Poličeva, Izabello — Španova, Pietra — Drenovec, kolporterja — Dolničar, majordoma — M. Gregorin, Filipo — Koširjeva. Dirigent in zborovodja: R. Simoniti, režiser: C. Debevec. **Ponovitev te operete bo v nedeljo ob 15. uri izven abonmaja.**

Red A bo imel v soboto predstavo lirične opere v treh dejanjih, ki jo je komponiral **Pietro Mascagni: »Prijatelj Fric«.** Peli bodo: Suzo — Vidalijeva, Frica — Franci, cigana — Golobova, doktorja — Popov, Hanza — Dolničar, Friderika — Kristančič, Katarino — Poličeva. Dirigent: D. Žebre, režiser: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

V Dramskem gledališču so se po predstavi dne 19. t. m. našli 4 ključi v usnjatem etuiju (1 Zeiss Ikon, 1 Wertheim in 1 navaden ključ). Ključe hrani mojster Leben v Drami.

GOSPODARSTVO

Za boljše izkoriščanje toplotne energije premoga

Pretekli teden se je sestal v Rimu kongres italijanskih elektrotehnikov pod predsedstvom nacionalnega svetnika Cenzata. V središču razprav je bilo vprašanje povečanje proizvodnje eleketričnega toka ob upoštevanju razpoložljivih vodnih sil in domačih goriv. Kongres je razpravljal o možnostih štednje z gradbenim materialom predvsem pri gradnji dolinskih pregrad, ki se lahko gradijo v lažji konstrukciji, in o zboljšanju obstoječih naprav. Končno se je kongres pečal z važnim vprašanjem boljšega izkoriščanja premoga pri proizvodnji električnega toka z uporabo visokotlačnih naprav in z izkoriščanjem kondenzatorske toplote za oskrbo mest s toploto.

Poslednje vprašanje, s katerim se je bavil kongres, je spričo napredka tehnike zelo aktualno. Medtem ko se je v mestih centralna oskrba prebivalstva z električnim tokom in plinom že zgodaj razvila, je centralna oskrba mest z toploto za kurjavo še malo razvita. Z uvedbo centralne kurjave celih mestnih delov pa je mogoče doseči znatno boljše izkoriščanje toplotne energije premoga posebno v zvezi s kaloričnimi centralami, ki so v mestih navzlic izkoriščanju vodnih sil še vedno potrebne.

Pri kaloričnih električnih centralah gre znaten del toplotne energije v nič pri hlajenju in kondenziranju izkoriščene pare v hladilnih stolpih ali na podoben način. Z uvedbo parnih turbin na visok pritisk je sicer uspelo toplotni učinek znatno povečati, vendar se tudi pri najbolj modernih parnih turbinah pretvori v električni tok le razmeroma majhen del toplotne energije premoga. Kalorične električne centrale so pred svetovno vojno s takratnimi napravami izkoriščale komaj 8 do 10% toplotne energije potrošenega premoga. Ta učinek se je v zadnjem desetletju z uvedbo parnih kotlov in parnih turbin za visok pritisk (okrog 40 atmosfer) povečal na 20 do 22%, odnosno pri uvedbi najvišjih pritiskov (okrog 100 atmosfer) na 26 do 28%. Tudi če bi uspelo zgraditi parne kotle in turbine, ki bi obratovale s pritiskom pare 160 atmosfer, pri čemer bi se uporabljala para, ki ima do 700 stopinj Celzija, bi se termični učinek pri kaloričnih centralah s kondenzatorji za paro dvignil do največ 36 ali 37%.

Če pa se veže pridobivanje električnega toka z napravo za centralno kurjavo mesta ali mestnega dela, se ta termični učinek bistveno poveča in lahko doseže pri ugodnih okoliščinah (to je pri znatni gostoti potrošnikov toplote v okolišu centrale odnosno v gosto naseljenih delih mesta) termični učinek do 76%. Toplota, ki bi šla sicer v nič pri kondenziranju odvodne pare, se v tem primeru uporabi za kurjavo. Tudi ob upoštevanju izgub toplote v dovodnem omrežju take kombinirane električne in toplotne centrale se toplotni učinek zmanjša le na 66 do 70%.

Seveda pa je ekonomičnost takih naprav dana le tam, kjer obstoja precejšnja gostota potrošnikov toplote v oskrbovalnem omrežju. Zato je naravno, da so prve centralne kurjave za cele mestne dele nastale v Ameriki v centralnih okrajih velikih mest z nebotičniki. Ekonomičnost takih naprav pa je podana tudi v drugih mestih, kjer stanovanjski in uradni prostori niso tako hudo zgoščeni kakor v centrih ameriških mest.

Prednost centralnih kurjav za mesta se kaže predvsem v boljšem izkoriščanju toplotne energije premoga, pri čemer je poudariti tudi znatno prednost nasproti hišnim centralnim kurjavam, kjer se lahko uporabljajo le kotli za nizek pritisk z neprimerno slabšim toplotnim učinkom. Nadalje se pri mestnih centralnih kurjavah lahko uporabljajo tudi slabše vrste premoga in se lahko kuri tudi premogovni prah. Za oskrbovanje take centrale je potrebno mnogo manj delovnih moči, kakor pri hišnih centralnih kurjavah. Tudi dobava premoga je cenejša, ker se dosežejo pri velikih količinah nižje cene. Znatne pa so tudi prednosti v higijenskem oziru, saj odpade dovoz premoga k posameznim hišam in odvoz pepela, ceste se manj onesnažijo, odpade čiščenje dimnikov in tudi zrak v dotičnem delu mesta je čistejši, ker se kuri samo na enem centralnem mestu in se pri sodobnih velikih kurilnih napravah odvod gorilnih plinov in dima uredi tako, da se zrak ne onesnaži s sajami in prahom. V hišah samih odpadejo prostori za premog, za kotle, za pepel in za dimnik. Posamezna stranka pa lahko poljubno in po potrebi regulira odvzem toplote, dobava toplote pa se registrira na posebnih števcih. Tej prednosti stoji nasproti izguba v dovodnem omrežju, ki pa se da s sodobnimi izolacijami zmanjšati na minimum. Tudi tehnika gradnje omrežij je zabeležila v zadnjih letih znaten napredek, zlasti v pogledu izravnave širjenja in krčenja cevi pri različni toploti (dovodna cev za centralno kurjavo se pri 100 stopinjah Celzija podaljša že za 13 cm). Izravnava se da doseči s primerno upognjenimi cevmi pa tudi na drug način. V raznih evropskih državah so spričo napredka tehnike pri gradnji takih mestnih centralnih kurjav napravili že dalekosežne načrte, ki jih bodo izvršili po končani vojni.

Gospodarske vesti

= **Odrezke živilskih nakaznic za maj** bo mestni preskrbovalni urad pobiral v ponedeljek 1. junija od trgovcev z začetnicami A do J, v torek 2. junija z začetnicami K do M in v sredo 3. junija od trgovcev z začetnicami N do Ž. Pozneje predloženih odrezkov ne bo mogoče upoštevati, zato, naj se trgovci točno ravnajo po tem razporedu. Nakazila za mesec junij bo urad začel oddajati v petek 5. junija po že znanem vrstnem redu. Obenem opozarja mestni preskrbovalni urad, da bo 1. junija izdal posebne »kontne knjige«, kamor bo sproti vknjiževal, koliko blaga je bilo nakazanega in koliko odrezkov je bilo oddanih. V to knjigo bo vpisoval samo preskrbovalni urad, trgovci sami pa morajo voditi knjigo »prejema in izdatka«, ki jo je Prevod izdal 1. maja. Trgovci morajo od 1. junija hkrati z odrezki vedno predložiti tudi novo »kontno knjigo«, ki se od 1. junija dobi pri preskrbovalnem uradu. Za knjigo je treba plačati 5 lir ter naj ta znesek trgovci prineso s seboj tisti dan, ki je določen za oddajo odrezkov za maj Pripominjamo, da nihče ne bo mogel dobiti blaga niti oddati odrezkov brez »kontne knjige«.

= **Iz spodnještajerskega trgovinskega registra.** V tvrdko J. Hutter in drug, tvornico klotov, silkov in hlačevine v Mariboru, je vstopila kot osebna lastnica družbenica Terezija Poche, soproga industrijca v Mariboru in se besedilo firme odslej glasi: Tekstilne tvornice Hutter & Poche. Predmet obratovanja tvornice je odslej: predilnica za bombaž in celulozno volno, izdelovanje sukanca, tkalnica za pisane bombažne tkanine, za surove tkanine iz bombaža in celulozne volne, tkalnica za svilo, barvarna, apretura in merceriziranje.

= **Ogromno naraščanje deficita Zedinjenih držav.** Zedinjene države preplavljajo svet s fantastičnimi številkami o vojnih izdatkih, ki pa jih je lažje postaviti na papirju kakor izvršiti, kajti produkcijska kapaciteta Zedinjenih držav ima svoje meje, preko katerih ni mogoče stopnjevati izdatkov za oboroževanje. Končni rezultat vseh teh milijardnih kreditov je ogromen deficit, ki se stopnjuje od leta do leta. Kakor navaja berlinski list »Das Reich« je bilo po zakonu o zakupu in posojanju vojnega materiala Angliji in drugim državam prvotno določenih 7 milijard, z naknadnimi krediti pa je skupna vsota narasla na 20 milijard. Toda le majhen del tega zneska je bil v resnici porabljen Angliji in ostalim državam, ostalo je šlo za investicije v sami Ameriki. Zato so številne obljubljene dobave izpadle. Proračunski izdatki so bili za leto 1941-42 prvotno določeni na 22 milijard, pozneje pa na 26 odnosno 29 milijard; za leto 1942-43 je znašal prvotni proračun 46 milijard, potem je bil povišan na 59 milijard in sedaj zatrjujejo, da bo nadalje povišan. Temu napihovanju proračuna, ki povzroča vzporedno naraščanje cen, pa dohodki nikakor ne morejo slediti. V letu 1940-41 se je ameriški proračun zadovoljil z dohodki 8 milijard dolarjev in z deficitom 5 milijard. Za naslednje leto so bili dohodki povišani na 12.5 milijarde, deficit pa se je povzpel prvotno na 13 milijard in bo verjetno dosegel 16 milijard. Za leto 1942-43 pa bo uspelo z zvišanjem davkov doseči le dohodke v višini 18 milijard, deficit pa naj bi narasel na 41 milijard. K tem številkam je treba navesti, da je celotni deficit Zedinjenih držav v vseh letih prve svetovne vojne dosegel le 23 milijard. Z ogromnim deficitom seveda narašča tudi ameriški državni dolg. Ko je Roosevelt prevzel mesto predsednika, je znašal ameriški državni dolg le 22 milijard dolarjev. Ta dolg pa se je že pred vojno povzpel na 41 milijard in je do sredi leta 1940 narasel na 55 milijard. Sedaj pa zahteva Roosevelt pooblastilo za povečanje celotne zadolžitve za 110 milijard dolarjev. Meja 110 milijard naj bi bila dosežena že v prvi polovici proračunskega leta 1942-43. Glede na te številke je razumljivo, da iznašajo Američani vprašanje kontrole problematičnih izdatkov za vojno in ne morejo prav soglašati s tem, da se Washington ponaša z največjo zadolžitvijo v svetovni zgodovini.

Tretja žrtev komunističnega atentata

Kot tretja žrtev komunističnih napadov, ki so bili v Ljubljani izvršeni v torek zjutraj, je izdihnil v ljubljanski bolnišnici v sredo popoldne ob pol 17. uri g. Ivo Peršuh. uradnik Vzajemne zavarovalnice. Napaden je bil v svojem uradu poldrugo uro po umoru prof. dr. Lamberta Ehrlicha in Viktorja Rojica. Eden izmed morilcev je bil kmalu nato ustreljen. Ivo Peršuh pa je bil smrtnonevarno ranjen prepeljan v bolnišnico, kjer je bila takoj izvršena operacija. Izprva je kazalo, da bo njegova krepka natura premagala nevarnost, toda v sredo popoldne je nastopila kriza in je Peršuh izdihnil.

Rodil se je 17. decembra 1898. v Zgornjih Lažah pri Slov. Konjicah. Gimnazijo je študiral v Celju in v Ljubljani, kjer je maturiral. Po visokošolskem študiju se je izprva posvetil novinarstvu in je bil vodja podružnice »Slovenca« v Celju, nato pa je prišel za uradnika k Vzajemni zavarovalnici v Ljubljano, kjer je posebno živahno deloval zlasti pri bivšem »Orlu« in pri poznejšem Fantovskem odseku. Kot organizator se je izkazal ob evharističnem kongresu in drugih večjih katoliških prireditvah. Zapustil je vdovo go. Vido, hčerko g. Dežmana, ravnatelja knjigoveznice Ljubljanske tiskarne, hčerko Mirjam in sina Janeza ter sestro Vido.

•

Trupli dr. Lamberta Ehrlicha in Viktorja Rojica sta bili v sredo popoldne prepeljani iz prosekture v dvorano Katoliškega akademskega doma na Miklošičevi cesti, kjer bosta ostali do sobote zjutraj. Pred akademskim domom so ju sprejeli v prvi vrsti dijaki in akademiki, ki jih je vodil dr. Ehrlich. Krsti je blagoslovil p. Odilo Hajnšek, nakar so ju prenesli v dvorano, ki je v črnem.

Kongres bolgarskih rezervnih oficirjev

Sofija, 28. maja. s. V Bitolju se je pričel kongres bolgarskih rezervnih oficirjev, na katerem je bila izglasovana resolucija, ki pozdravlja zmagovite vojske osi v borbi za novo Evropo. Resolucija zahteva nato od vlade najstrožje ukrepe proti prevratnim elementom, židom in framasonom.

Notranje ministrstvo je s posebnim ukrepom prepovedalo židom bivanje v letoviščih in kopališčih, kakor tudi izlete izven kraja, v katerem prebivajo.

Zatiranje spekulantstva v Rumuniji

Bukarešta, 28. maja. s. Z odredbo notranjega ministrstva je bilo poslanih v konfinacijo 153 oseb, izmed katerih so se nekatere pečale s kupčijami na črni borzi, druge pa s prepovedanim političnim delovanjem.

KULTURNI PREGLED

Jože Gostič v „Bohème“

Več ko pred desetimi leti je Jože Gostič prvič debutiral v naši operi v vlogi Lenskega (Onjegin). Prijeten, gost in sočen glas je že takrat vzbujal v zvezi z občutno muzikalnostjo velike nade. Po nekaj letih intenzivnega udejstvovanja v našem gledališču, sredi dela, ki je za dobrega in uporabnega pevca večkrat zelo naporno, je odšel Gostič od nas v svet. Kot odličnega gosta smo ga pozdravili v sredo v vlogi Rudolfa. Simpatični pevec je osvojil poslušalce s krasnim glasovnim materialom, pa tudi z načinom petja, ki mu omogoča v najtežjih legah sočne in primerno krite tone v vsaki poljubni dinamiki. S tako dovršeno pevsko tehniko se pač dajo izraziti čustveni odtenki, ki jih je v lirski Puccinijevi melodiki vse polno. Nič manj pa ni Gostičev glas pokazal sijaja v svetlih višinah, kjer je treba pokazati vso probojno silo in kamor se njegov organ z lahkoto vspenja. Tej veliki in spoštovanja vredni pevski kulturi, ki je združena z izrazitim, zdravim smislom za fraziranje, dikcijo in pravilno umevanje glasbe sploh, se pridružujeta lepa, naravna igra in primerna mimika. Kdor je Gostiča zasledoval na njegovi umetniški poti, ve, da je ta pevec velike naravne darovitosti od vsega početka mnogo obetal in da danes na višku svojega razvoja vse obetano tudi izpolnjuje. Koliko marljivosti, vztrajnosti in samozatajevanja je potrebno na takem odgovornem mestu, vedo vsi, ki imajo količkaj opravka z umetnostjo. S tem večjo radostjo pa pozdravljamo Gostiča v slovenskem gledališču, ker svoje domovine in porekla kljub uspehom v tujini ni pozabil. Škoda, da pred leti, ko je zapuščal Ljubljano, uprava ni našla načina, da bi ga pridržala v naši sredi.

Predstava je bila tudi sicer ustrezna. Vidalijevi (Mimi) bo težko med našim ansamblom v njeni stroki najti vrstnice z ozirom na lepo, včasih kar presenetljivo občuteno dinamično odtehtanost fraz. Betetto (Collin) je kot vedno osebnost zase v igri, maski in posebni tehnično-muzikalni kulturi, ki je zmožna najduhovitejših pa enako tudi najpretresljivejših prizorov (spev v tretjem dejanju). Janko (Marcel) in Polajnarjeva (Musetta) sta dobro prikazala temperamentno dvojico kot tipično nasprotje Rudolfa in Mimi. Razlika je bila pevski in igralski posebno ostro povdarjena v drugem dejanju. Dolničar (Chaunard) ima prodoren in izenačen metalen glas. Radi pozdravljamo tega uporabnega pevca v takih in podobnih vlogah. V manjših vlogah sta sodelovala Anžlovar in Zupan, zlasti igralski na mestu.

Zbor bi potreboval za drugo in za začetek tretjega dejanja na dan predstave še posebne skušnje, sicer res ne bomo dočakali, da bi bil v zahtevanem sožitju (ritmično in intonačno) z orkestrom tudi na težkih mestih. Orkestru je tu pa tam manjkalo bleska. To lahko ugotavljamo skoro pri vseh predstavah, ki niso na novo naštudirane. Odgovornost posameznika — solista na orlu je kajpada večja kakor sodelavcev v večjih združenjih kakor sta zbor in orkester, a prav od dejstitve zadnjega instrumentalista je včasih mnogo odvisno. Primerna razdelitev skušenj, katerih del mora biti odmerjen ponavljanju in osveževanju starega repertoarja, je tudi za naše prilike nujna.

Predstavo je vodil Žebre zavestno in muzikalno. Režija Debevčeva — pa menda le prevzeta po prejšnjih predstavah, inscenacija in kustumi običajni.

Marijan Lipovšek

O starem in novem Münchenu

Lektorat Nemške akademije v Ljubljani je priredil v sredo predavanje študijskega svetnika g. A. Königa, vodje Nemške akademije v Zagrebu, o starem in novem Münchenu. Predavanje je otvoril lektor g. dr. Drüner, ki je pozdravil posebnega zastopnika Eksc. Generala, dalje gg. prof Urbanija, dr. Budrovicha kot predstavitelja Italijanskega kulturnega instituta in kanclerja nemškega konzulata.

Študijski svetnik g. König je na podlagi številnih skioptičnih slik prikazal zgodovinski razvoj enega kulturno, zlasti še umetniško najpomembnejših nemških mest Münchena. Poslušalci so s posebno pozornostjo sledili opisu mesta v raznih njegovih razvojnih razdobjih. Časovno omejeni okvir predavanja je omogočil govorniku samo oris arhitektonskega razvoja od gotike preko renesanse v barok kot posebno rodovitno razdobje in od tod preko klasicizma do novega monumentalnega stila, ki označuje sedanja arhitekturna prizadevanja v Nemčiji. Rast bavarske prestolnice je tesno povezana z rodbino Wittelsbachovcev, ki so skoraj sedem stoletij sodelovali pri njeni izgradnji in pri katerih so se v kar izredni meri pojavljali umetniški in mecenatski nagibi. Slike so pokazale in predavateljeva lepa beseda je pojasnila vse važnejše stavbene spomenike, ki so se ohranili iz starejših dob, med njimi staro mestno hišo, stari dvor, rezidenčno palačo in posebej še mogočni jezuitski kolegij, priča velikega pomena, ki ga je imelo Monakovo v protireformacijski dobi z njeno premočjo jezuitskega reda. Predavatelj je ob primerih renesančnega in posebej še baročnega sloga poudaril posredne ali neposredne italijanske vplive. Od sodobnih umetnostnih spomenikov smo videli med drugim monakovske Propileje in nedavno dovršeno Palačo nemške umetnosti — dva izrazita primera, ki kažeta, kako se po monumentalnosti stremeči narodno-socialistični okus približuje klasičnemu stilu. Žal da ni bilo mogoče spraviti v okvir predavanja tudi drugih s kulturo in umetnostjo združenih značilnosti bavarske metropole, posebej še njenih slikarskih zbirk. Vsekako pa je že prikaz arhitektonsko-urbaničnega razvoja zadostno utemeljil častni naziv, ki ga je dobil München: »mesto nemške umetnosti«.

Predavatelju se je zahvalil lektor dr. Drüner, ki je v sklepni besedi posebej omenil raznoterost Nemčije kot eno njenih poglavitnih značilnosti; od tod nje decentralizacija in nemožnost, da eno samo mesto postane njeno središče v tistem smislu, kakor je na primer Rim Italiji ali Pariz Franciji. G. dr. Drüner je napovedal za jesen serijo predavanj o nadaljnjih nemških mestih, še prej pa nekaj drugih prireditev, med njimi predavanje o pisatelju Friedrichu von Gagernu, rojaku iz Mokric.

„Planinski Vestnik“

Pravkar izišla 3./4./5. številka »Planinskega Vestnika«, ki hvalevredno nadaljuje lepa izročila slovenske alpinistične književnosti, se odlikuje po prav pestri in mikavni vsebini. Inspektor Josip Wester je prispeval članek »Vrhniški Lintvern nekdaj in sedaj«. V lepi, prijetno kramljajoči besedi nas vodi k posebni zanimivosti kraškega sveta okrog Vrhnike, zanimivosti, ki je vzbujala pozornost starega Schönlebna in Valvasorja: vodi, ki le ob določenem času teče. Lintvern, v katerem je ljudska domišljija videla selišče zmajev (proteja so smatrali za zmajevega mladiča), danes ni več to, kar je bil, zato pa je tem zanimivejša njegova zgodovina. Risbe so delo arh. B. Kobeta. — Pisatelj Jože Likovič je prispeval lepo črtico »Jezerska okenca se odpirajo...«, ki obuja v pravljični obliki lepoto in poezijo sveta pod Krimom in na Barju. — Jože Tomažič je pisec članka »Nekaj o Ribniški dolini, njenih ljudeh in gorah«. Je to nov prispevek k domoznanstvu krajine, ki je značilna po svojih delno še vedno mogočnih gozdovih, v katerih se klati medved, in po življenjskih in socialnih razmerah prebivalstva, ki z domačo obrtjo (suho robo) izpopolnjuje to, kar mu dajejo skopa, delno že kraška tla. Članek je opremljen z dvema ilustracijama. — Pavel Kunaver vzporeja v posebnem sestavku gore in zvezde; uči čitatelja, kako naj v gorah, teh prastarih izbočinah zemeljske skorje, doživlja lepoto in veličastje zvezdnega neba. Članek se končuje z besedami: »Svet je lep in krasen in vreden naše ljubezni in občudovanja. Kljub vsemu, kar je človek strašnega povzročil na zemlji, je vredno živeti in spoznavati vse stvarstvo, ki je tako prenapolnjeno z lepoto in čudeži. Treba se je le otresti malenkosti, bridke sedanjosti in se zavedeti, da je vse to, kar doživljamo, le neizmerno kratek trenutek v neizmernem obsegu časa in ravno tako neizmerno majhen prostorček, kjer se vse to vrši, le drobec v brezmejni neskončnosti stvarstva. Do te zavesti pa nas najlepše privede združeno opazovanje gora in zvezd.«

Številko zaključuje Obzornik, v katerem vzbuja pozornost predvsem Marijana Lipovška ocena Bučerjevega romana »Koča na Robu«, A. B. piše o knjigi Piera Ghiglione »La mie scalate nei cinque continenti«. Nekrologi in vesti izpopolnjujejo pregled. »Planinski Vestnik« izdaja Slovensko planinsko društvo v redakciji dra Arnošta Brileja.

Kronika

* **Italijanski uredniki na Dunaju.** Na binkoštno nedeljo je prispelo na Dunaj 10 italijanskih gospodarskih urednikov. Vodi jih dr. Sortoli iz ministrstva za ljudsko kulturo. Sledili so povabilu tiskovnega oddelka pri predsedništvu vlade. Ogledali so si Nemčijo in so se z Dunaja po štirih dneh vrnili v domovino. Ob svojem bivanju na Dunaju so se seznanili z gospodarskimi voditelji in gospodarskimi uredniki.

* **Nemški zdravstveni vodja o zdravju v Nemčiji.** Nemški zdravstveni vodja dr. Conti je podal daljšo izjavo o sedanjem zdravstvenem stanju nemškega naroda. Vesti o pegavcu so prenehale. V nemški državi je bil pegavec ugotovljen na 16 domačinih in 62 tujcih. Na priključenih pokrajinah je bilo od pegavca napadenih 8 Nemcev, 672 Židov in 220 tujcev. Zavod Roberta Kocha je iznašel nov postopek za pobijanje pegavca. Tudi škrlatinka je postala milejša in je doslej zahtevala majhno število smrtnih žrtev. Zaščitno cepljenje zoper davico se je zadovoljivo obneslo. Hripa je preteklo zimo izostala. Nalezljive bolezni so v splošnem šibkejše kakor v prvi svetovni vojni. Kar se rojstev tiče, je rekel dr. Conti: Preteklo leto se je v vsej Nemčiji rodilo poldrugi milijon živih otrok. Število je le za 100.000 novorojenčkov manjše kakor v letu 1940, medtem ko leta 1933. ni bil dosežen milijon. Umrljivost dojenčkov se ni povečala. Tudi umrljivost mater se je zmanjšala. Za napredek doraščajoče mladine je poskrbljeno z ustaljenimi živilskimi obroki, z vitaminskimi tabletami in z razpošiljanjem mladine na deželo.

* **Novi odlikovanci z viteškim križcem.** Hitler je odlikoval z viteškim križcem Železnega križa spet večje število častnikov, ki so se odlikovali v bojih na vzhodnem bojišču. Med drugimi sta odlikovana narednik Karl Hausmann, vodja čete v nekem lovskem polku, in poročnik Willy Johannmeyer, vodja bataljona v nekem pehotnem polku.

* **Smrtne žrtve planin.** Ob letošnjih binkoštnih praznikih so v Nemčiji razni turisti pohiteli na planine. In kakor je že običajno so tudi letošnji binkoštni prazniki zahtevali smrtne žrtve. Na planinah blizu Monakovega sta se ponesrečila planinca Jožef Sommer in Jožef Hemmerl. Prav tako se je zaradi izčrpanosti ponesrečil planinar Fisch iz Monakovega. Vse tri ponesrečence so prenesli v dolino reševalci iz Kuffsteina. Tudi v planinah nad Berchtesgadenom so bile žrtve. Smrtno sta se ponesrečila 17-letni Janez Auck in 44-letni Maks Oel iz Burghausena. Na neki drugi nemški planini je izčrpan izdihnil še en turist, njegovega tovariša pa so še živega prinesli v dolino.

* **Prvi celoletni vozni red v Nemčiji.** V Nemčiji je z letošnjim majem prvič stopil v veljavo novi državni vozni red, ki velja za vse leto. Kakor pri nas, je doslej tudi v Nemčiji bil izdan vozni red v maju in oktobru. Poletni čas ostane v Nemčiji v veljavi vse leto. Promet potniških vlakov je znatno omejen in velja omejitev do prihodnjega maja. Novi vozni red ne predvideva dodatnih vlakov za počitniški promet.

* **Madžarski vojni poročevalci na ruskem bojišču.** Te dni je načelnik madžarskega generalnega štaba pregledal četo vojnih poročevalcev, ki odide na vzhodno bojišče. Četa je opremljena z najmodernejšimi tehničnimi sredstvi za poročevalsko službo in filmanje, kakor tudi s prevozno redakcijo in tiskarno za frontni časopis. Po pregledu je četa defilirala pred načelnikom štaba.

* **Najvišji vrh v Andih premagan.** Štirje argentinski planinarji — neki poročnik in trije vojaki argentinske vojske — so se drzno in zmagovito povzpeli na najvišji vrh v Andih, na Aconcaguo, 7040 m. S tem so se uvrstili med zmagovalce najvišjih vrhov na svetu.

* **Po 19 letih ju je doletela usoda.** Posebno sodišče v Hamburgu je obsodilo 45-letnega Viljema Tezlaffa in 54-letnega Roberta Behredta zavoljo roparskega umora na smrt. Ta dva sta z nekim, zdaj pobeglim tovarišem umorila 3. januarja 1913 v Wilhelmsburgu avstrijskega državljana Fr. Waldmayerja in ga oropala. Waldmayer je nameraval odpotovati v Ameriko, prispel je v Hamburg z znatno vsoto denarja. Po nesreči je prišel nevarni trojici v roke in izgubil življenje. Takoj po umoru je bil Tetzlaff osumljen, vendar mu niso mogli ničesar dokazati. Zadnji čas pa se je sum bolj in bolj zgostil, nakar sta Tezlaff in Behrendt priznala zločin ter sta po 19 letih zapadla smrtni kazni.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** V visoki starosti 85 let je umrla ga. **Apolonija Karlinova,** roj Gogalova, vdova po profesorju. Za njo žalujejo hčerka Davorina, sinovi dr. Ivan, dr. Pavel in dr. Mirko ter številno drugo sorodstvo. Na poslednji poti jo bodo spremili v petek ob pol 17 iz kapelice sv. Jožefa na Žalah k Sv. Križu. — Po daljšem trpljenju je preminila ga. **Helena Pavšičeva.** Blago gospo bodo položili k večnemu počitku v petek ob 16 iz kapele sv. Jakoba na Žalah na pokopališču pri Sv. Križu. — Po dolgi mučni bolezni je za vedno zapustila svojce soproga bivšega izseljenskega komisarja ga. **Mira Kranjčeva,** roj. Kraljeva. Pogreb drage pokojnice bo v petek ob 17 z Žal, kapela sv. Marije, na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim blag spomin, žalujočim svojcem pa naše iskreno sožalje.

u— **Maščobe, sladkor in milo za mesec junij** bo mestni preskrbovalni urad dodeljeval od današnjega petka 29. t. m. dalje. Oni, ki dobivajo to blago pri mestnem preskrbovalnem uradu, naj natanko upoštevajo vrstni red, ki je bil objavljen, da ne bo navala pri blagajni in v skladišču. Današnji petek pridejo na vrsto trgovci z začetnimi črkami P do S. Trgovci, ki so sladkor doslej dobivali pri tvrdki Jelačin, dobe to pot sladkor pri tvrdki Gregorc & Komp. na Bleiweisovi cesti 15. Vsak upravičenec dobi na svojo živilsko nakaznico za mesec junij 300 g presnega masla in 1 dcl olja.

u— **Prazne vreče naj trgovci, zavodi in ustanove,** ki dobivajo moko neposredno iz skladišč mestnega preskrbovalnega urada, vračajo tako, da bodo prazne vreče dobav meseca aprila in maja vrnili v mesecu juniju, prazne vreče dobav meseca junija naj pa vrnejo meseca julija, seveda vedno po že objavljenem razporedu. Mestni preskrbovalni urad prosi vse prizadete, naj se natanko ravnajo po teh navodilih, ker skladišče sicer vreč ne bo prevzelo.

u— **Za naznanjanje revnih družin vojnih ujetnikov in internirancev** je bil včerajšnji četrtek sicer zadnji dan, vendar bo pa mestni socialni urad v II. nadstropju stare cukrarne na Poljanskem nasipu številka 40 tudi še **današnji petek 29. t. m.** med 8. in 14. uro sprejemal naznanila tistih, ki doslej iz katerega koli vzroka niso oddali prijave. S seboj naj stranke prineso listine, ki so iz njih razvidni vsi podatki ujetnika ali interniranca ter tudi družinskih članov, obenem pa tudi uradna obvestila, pisma in podobno, da dokažejo ujetništvo ali internacijo člana družine. Tiste družine pa, ki je kak njih član šele po 1. maju t. l. šel v internacijo ali ujetništvu ali bo pa šele šel, naj se pa v mestnem socialnem uradu naznanijo tudi današnji petek ali kateri koli uradni dan pozneje. Vse prizadete družine pa morajo temu uradu vselej naznaniti tudi vrnitev ujetnika ali interniranca.

u— **Kako se bo obrnilo vreme, zaman ugibamo.** Kajti medtem, ko barometer pada in vremenska napoved v Zvezdi stalno kaže na izpremenljivo, imamo dan za dnem precej sonca in toplote, da tega ne morejo ovirati niti oblaki, ki se tu in tam nagrmadijo na nebo. Termometer v Zvezdi je včasih kar presenetljiv. Tako je včeraj ob 9. zjutraj kazal nič manj kakor 40 stopinj C, medtem ko je njegov tovariš v senčni Šelenburgovi ulici bil več kakor za polovico skromnejši. Vsa priroda je v najlepšem razvoju, vendar ponoven dež ne bo odveč, ker bo je osvežil bujno rast in ji pripomogel k nadaljnjemu zorenju.

u— **Na nocojšnjem koncertu** bo izvajal ljubljanski komorni trio poleg Corellija, Beethovna in Škerjanca še Novakov Trio quasi una ballat op. 27, ki je bil komponiran leta 1901. Skladba nam prikazuje Nováka kot odličnega poznavalca slovaško-moravske folklore, s katero je slavni češki skladatelj tako močno obogatil svoje invencije. Trio je splošen v enem samem stavku, kjer se vrše različna tempa, zgrajen pa je oblikovno na eno samo temo, ki se pojavlja zdaj kot tragično-dramatična, zdaj kot živo-skercozna, zdaj kot lirična, spevna. Posebnost Novakova je njegova nedosegljiva zmožnost, isto temo prikazati od emocionalno najrazličnejših strani. Toda, kakor je to delo formalno na višku, tako je vsebinsko prepričevalno. Gotovo je podlaga za to skladbo neka literarna snov, ki je pa skladatelj ni nikjer priobčil ali prikazal. Toda dojemljiv poslušalec se zadovolji tudi z glasbo samo, tako jasno in nedvoumno pripoveduje svoje tragične zgodbe. Štiri različna tempa povzemajo temo, ki s svojimi sinkopami kaže na svoj narodni izvor. V izrazno močnem, a mirnem prvem delu pripoveduje skladatelj o preganjanih in zatiranih, o krivicah, ki jih deli življenje sirotam. Kot jasni žarek iz radostnega sveta se zablesti Scherzo v lahkem in igrivem ritmu in njegova tema se izlije v lirično najlepši del skladbe. A ne za dolgo. Sredi največjega upanja in radosti nas mrki akordi prve teme opominjajo na resnobo življenja. Sordinirani godali plaho tipata za toni, nenadoma zazveni prvi motiv, ki se s strastnim zagonom razdivja v Più animato, močno sinkopiranem delu in izraznem višku skladbe. V mirnem in tragičnem tonu se konča skladba. Koncert bo točno ob četrt na 7 v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Na umetnostni razstavi Omersa-Putrih** so postavljena na ogled samo nova dela obeh likovnikov. Omerza je razstavil 21 svojih umetnin, Putrih pa 14. Vse so kakovostne in zgovorno pričajo o visoki sposobnosti mladih razstavljalcev. V svojih delih sta zajela različne motive. Razstava v Obersnelovi galeriji je odprta vsak dan od 9. do 13. in od 15. do 18.

u— **Nesreče.** Na skednju je padel in si zlomil levico 9 letni posestnikov sin Leopold Pajk z Rakeka. 22 letni delavec Ivan Šebal iz Ljubljane si je pri dviganju voza poškodoval hrbtenico. V bližini domače hiše je padla in si zlomila levo nogo 54 letna žena posestnika Antonija Krašovčeva iz Lukovice pri Brezovici. Pri cepljenju drv se je vsekal v levico 17 letni dijak Štefan Zdravje iz Ljubljane. 50 letna žena uradnika Ana Hladnikova iz Ljubljane je padla in si poškodovala desnico. Ponesrečence so prepeljali v ljubljansko splošno bolnišnico.

Z Gorenjskega

Huda avtomobilska nesreča se je primerila v Mednem na državni cesti iz Št. Vida proti Kranju. Nesreča je zahtevala smrtno žrtev. Državni avto, v katerem se je peljalo 6 oseb, se je na službeni vožnji prevrnil čez strmi nasip in je pokopal popotnike pod seboj. 40letni orožniški stražmojster Janez Hassler je obležal mrtev. Štirje njegovi tovariši so bili hudo poškodovani, edino vozač je ostal zdrav.

S Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 36-letni mesar Bogomir Horvat, 31letna strojnikova žena Roza Kuretova, sin ključavničarja Vincenc Marn in 76letna staroupokojenka Marija Feršova. V Ptuju je umrla Ana Gosnikova, v Rogaški Slatini Martin Plemenitaš, Marija Strniša, Jožef Kidrič in Elizabeta Vidovičeva, na Plešivcu 51-letni Janez Dvorjak, v Lazah pa 29letni Adolf Lipnik. V Ogorevcu pri Št. Jurju ob južni železnici je umrl 22letni Jakob Pustoslemšek, v Tratnem pa 81letna Neža Vovkova.

Mati z 21 otroki. Ob materinskem dnevu v Celju je bila počaščena gospa Marija Gaberškova, ki je darovala življenje 21 otrokom. Gospa Gaberškova prebiva v majhni prijazni hišici in je pri svojih 69 letih še vedno živahna in čila, da lahko opravlja gospodinjska dela doma in na polju. Rojena 1873 se je poročila 1894 in je rodila 13 fantov in 8 deklic. 16 otrok je že umrlo, dva sina sta padla v prvi svetovni vojni.

Celje v literaturi. V Ljudski knjižnici mesta Celja, ki so jo nedavno odprli, je bil 20. maja prvi sestanek umetnikov in prijateljev umetnosti iz Celja. Dr. Jurij Skoberne je govoril o knjigah in brošurah, v katerih se obravnava zgodovina Celja, še zlasti celjskih grofov. Med drugim je navajal Janeza Gabrijela Seidla in profesorja Suppantschitscha, ki sta dala podlago za »Zgodovino mesta Celja«. Zlasti je omenjal knjigo »Spodnje Štajersko« izpod peresa prof. Hausmanna in dr. Wernerjevo knjigo »Jezik in narod na Spodnjem Štajerskem«. Obe knjigi sta bili v bivši Jugoslaviji prepovedani. Predavatelj je navajal, da je pesnik Grillparzer pogostokrat bival v Rogaški Slatini in da je med drugim omenjal Celje v svojih spisih. Poslednja knjiga, ki se tiče Spodnje Štajerske je Gagernov roman »Kolovrati in mečі«, tu se spominja tudi Celja, kjer je dovršil gimnazijo.

Avtomobilska nesreča pri Rušah. Okrožni zdravnik dr. Jurij Maier iz Ruš se je peljal k nekemu bolniku na Falo. Pri km 16 je srečal avtobus, namenjen v Maribor. Po usodnem naključju je zdravnikov avto trčil ob avtobus in zlete l ob stran. Dr. Maier je dobil nad desnim očesom veliko rano in druge poškodbe na glavi. Njegov avto se je razbil in so ga morali odvleči v popravljalnico. Iz Maribora poklicani samaritani so nudili zdravniku potrebno pomoč.

Nesreče. 31letni delavec Alojz Betohaj iz Studencev je padel 8 metrov globoko in se hudo polomil. 27letni Janez Toplak in 47-letni Franc Šprah, oba zaposlena na Teznem, sta prišla med odbijače vagonov in sta dobila hude poškodbe na rokah. 51-letna nameščenka Karolina Pahova se je pripeljala iz Gradca na kolesu v Maribor. Po nesreči je padla in se hudo poškodovala po obrazu. Prav tako se je s kolesom ponesrečil 56letni Franc Kokol s Teznega. V napadu nezavesti se je zgrudila v Mariboru 11letna Marija Valenta. Vsi ponesrečenci so bili prepeljani v mariborsko bolnišnico.

Vsaka učiteljica na deželi mora čebelariti. Že dalje časa je v načrtu, da se čebelarstvo uvede v pouk na nemških učiteljiščih. V Mariboru so že začeli k temu navajati gojenke učiteljišča. Prirejeni so bili izleti na vzorna okoliška čebelarstva. Poslej bodo morale učiteljice na Spodnjem Štajerskem gojiti čebelarstvo.

Orožništvo na Pobrežju je razkrilo nekatere tatvine in je tatove izročilo okrožnemu sodišču v Mariboru. Med drugimi sta bila prijeta Martin Merčnik in njegova polnajemnica Matilda Koroščeva, ki so jima dokazali več tatvin obleke in perila. Isti orožniki so prijeli Teodorja Kepo, ki je nekemu žagarju ukradel potniški kovčeg z razno obleko v vrednosti 120 mark. Pri njem so našli še razne druge stvari.

Rossinijeva proslava

Bologna, 28. maja. s. Včeraj zjutraj so se pričele tu pod pokroviteljstvom Nj. Vis. princese Piemontske in na pobudo ministrstva za narodno vzgojo in ljudsko kulturo Rossinijeve proslave o priliki 150-letnice njegovega rojstva. Po odkritju dveh spominskih plošč v veži konservatorija sta govorila bologneski župan in direktor konservatorija Nordio, nakar je bil v dvorani konservatorija koncert, ki je imel na programu še neobjavljeno kantato za tenor, zbor in orkester »Jok harmonije« pod vodstvom direktorja konservatorija Nordia. Koncert je odlično uspel.

Nova Rumunija

Bukarešta, 28. maja. s. Odgovarjajoč sovražni propagandi piše oficiozni list »Unirea«, da »pomeni vsem Rumunom sedanji čas trenutek ideologije, ki jo rumunska vojska s svojo krvjo piše v sveti protiboljševiški vojni«. List poudarja nadalje, da je nacionalna država maršala Antonesca že poskrbela tudi za bodočo organizacijo v skladu z novim evropskim redom. Jutrišnja Rumunija, piše list, bo tesno gospodarsko in duhovno sodelovala z narodi, s katerimi je povezana iz gospodarskih potreb in v skupni veri. Na teh osnovah se sedaj organiziramo in krepimo svoje ustvarjalne sile, podrejajoč vse, kar je nacionalno, socialnim in duhovnim pridobitvam novega sveta, ki izhaja iz fašistične in narodno-socialistične revolucije.

Iz Hrvatske

Češnje v Mostaru so že po 10 kun. V hrvatskih listih čitamo, da je letošnja letina češenj kljub temu, da je mnogo dreves pozeblo, boljša kakor preteklo leto. Dnevno okoliški kmetje dovažajo velike količine češenj v Mostar. Približno vagon blaga vsak dan tudi izvozijo. Cena je padla od 160 kun, kolikor so stale prve letošnje mostarske češnje, na 10 kun za kilogram.

Komorni zbor državne glasbene šole v Gradcu. Ob priliki izmenjave nemško-hrvatske kulturne pogodbe bo komorni zbor državne glasbene šole v Zagrebu pod vodstvom dirigenta Mladena Pozajića gostoval v Gradcu. Skupaj z mestnim komornim orkestrom bo izvajal dela štajerskega komponista Grabnerja in Dvořakovo Serenado.

Smrt slovenskega duhovnika. V bolnišnici usmiljenih sester v Zagrebu je umrl 16. t. m. duhovni svetnik in župnik gosp. Ivan Bosina. Doma je bil iz Dobove pri Brežicah in je po končanem bogoslovju služboval v domači škofiji. Lani je prišel na Hrvatsko in služil najprej na Remetah, potem pa se je preselil v Hrvatsko Zagorje. Jeseni ga je zadela kap, da je popolnoma ohromel po desni strani in je moral v bolnišnico v Zagreb. Pozneje so mu amputirali nogo, nakar je še vidneje hiral in ga je zdaj smrt rešila trpljenja. Pokopali so ga na Mirogoju ob številni udeležbi duhovnih sobratov in slovenske kolonije. Bodi mu lahka zemlja!

Celso Maria Garatti:

Kemik

Nisem hotel postati kemik.

Javno so mi prepovedali vstop v lekarne. Če potrebujem aspirin za lajšanje glavobola, moram poslati koga ponj, zakaj noben lekarnar bi mi ga ne dal.

Pa naj bo. Ugaja mi poljubovati deklice po drevoredih platan in murv, pa tudi po drevoredih cipres, ki pesnikom, kdo ve zakaj, predstavljajo orjaške mladeniče in toliko drugih skrivnosti.

Ugaja mi, sem dejal, njih vonj po mladem mesu, ker vidim, če ga vdihavam, življenje bolj rožnato in lepše.

Tako mi ugaja, da bi kar verjel, da so sivkaste darila nesramnih lastovk otožne, z neba padajoče solze.

Rad jem zaprtih oči na vrtu te ali one predmestne gostilne suhe špagete in jih zalivam s penečim vincem.

Jaz to lahko storim, kemik ne.

Tudi on objema dekleta po cipresnih drevoredih ki se zde pesnikom tako lepi, in vdihava vonj po mladem mesu.

Toda njemu se ne zde z neba padla darila lastovk solze otožnosti. Brez dvoma ne! Negotovo obstane in skremži obraz.

»Kisline!« reče. »Vodni karburanti mastne vrste!...«

Pod pretvezo, da poljubil ljubico na vrat, še enkrat povoha in poskoči.

»Valerijanova kislina,« reče, ko je pritisnil prst k ustnici »O nesreča!«

Takoj napiše: C8C1808 in pokaže izvoljenki: »Evo, po čem dišiš!...«

Tudi on zahaja v predmestne gostilne in naroči špagete, piške in solate. Toda ni še pospravil prvega grižljaja, ko plane pokonci in namigne gostilničarju.

»Ali je bilo kaj v jedi?« vpraša dobri mož.

»Kaj?« se pači kemik. Aha, nekaj?! Oglijk, maščobe, želejo...«

»Marijana,« reče gostilničar ženi in popade metlo »Kolikoknat sem ti že rekel, da spada k paštaštuti le malo masla in parmezana?! Ali si slišala, kaj je našel gospod!... Kaj vendar misliš, da kradem denar? Zdaj te naučim!«

In kemik je žalosten, potrt

Obira grozdje in z neprijetnim občutkom vdihava njegov vonj.

»Detrozij,« reče, »glukozij!... Kakor voda pri diabetikih! .. Fej!...«

Prineso mu pomotoma neoslajeno kavo.

Rad bi dodal sladkorja, a se ne spominja, kako ga smrtniki imenujejo.

Skuša pojasniti.

»Prosim, bodite tako ljubeznivi,« reče, »dajte mi monosakaride.«

»Kaj?« ostrmi gostilničar.

»Monosakaride.« ponovi kemik.

»A!« reče gostilničar in se dela, kakor da bi hotel prepoditi muho. »En sam obrok smo še imeli, a ga je pravkar pojedel ragioniere.«

Kemik strese z glavo in proseče gleda. Če ne more dobiti sladkorja, vsaj medu. Kako se imenuje med?...

»Levulozij?« zavpije. »Prosim vas!... Malo levulozija...«

Gostilničar zardi.

»Samo ob petkih,« reče. Ostale dni ga nikdar ne kuhamo.«

Kemik odrine grenko kavo in skloni glavo.

Noč se je spustila na zemljo. žalostno, žalostno. Luna vzhaja in nebo, ki jo ogleduje, zardi od poželenja.

S kemikove trepalnice zdrkne solza in obstane v kotu ustnice.

Podzavestno jo pogoltne.

»Sodni klorovec,« ugotovi in v grlu duši jok.

Potem vstane in odide po mračni, pusti cesti.

Evo, zakaj nisem hotel postati kemik in tudi nikdar ne bom postal.

Radio Ljubljana

PETEK, 29. MAJA 1942/XX

7.30: Poročilo v slovenščini. 7.45: Lahka glasba. — V osmoru (8.00): Napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert tenorista Janeza Lipuščka (pri klavirju Marijan Lipovšek). 12.35: Koncert Tria Emone. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Orkester vodi dirigent Zeme. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert Komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec. 17.45: Komorna glasba. 19.00: Govorimo italijansko — prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Orgelski koncert Pavla Rančigaja. 21.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec, sodelujeta sopranistka Pavla Lovšetova in basist Tone Petrovčič. — Pesmi in romance. 21.50: Koncert saksofonista Miloša Zjherla. (Pri klavirju M. Lipovšek.)

Člani ljubljanskega komornega tria violinist Albert Dermelj, violončelist Cenek Šedlbauer in pianist Marijan Lipovšek nastopijo v petek ob četrt na 7 na koncertu v veliki filharmonični dvorani

SPORT

Nogomet ima pristaše povsod

Še nekaj dodatkov k pestremu binkoštnemu sporedu

Ne samo po Italiji, kjer je nedeljo za nedeljo na stotisoče gledalcev po nogometnih igriščih in se prav ta čas še posebno stopnjuje po njih napeto pričakovanje, kdo bo letošnji novi prvak v tej igri, temveč tudi povsod drugod po svetu ima nogometna igra kljub sedanjim izrednim razmeram svojo stalno publiko in svoj kader aktivnih privržencev, ki jo zmerom znova obnavljajo z bolj ali manj vidnim uspehom.

Zadnja nedelja je bila kot veliki spomladanski termin in še zaradi praznika, ki ji je sledil, prav posebno prikladna za večje prireditve in gostovanja izven doma, kar so ponekod tudi prav spretno izrabili. Med zanimivejšimi srečanji z žogo, ki so bila odigrana v teh praznikih, moramo naknadno zabeležiti vsaj še te-le:

V Bernu so imeli v ponedeljek **ponovni finale za švicarski pokal,** ki sta ga odigrali enajstorici Grashoppersa in Basla, potem ko je prva tekma kljub podaljšku ostala neodločena in brez gola. To pot so igralci iz Basla v silno napeti borbi izvojevali do polovice tekme dva gola naskoka, potem pa so si opomogli njihovi nasprotniki, ki so ne samo izravnali razliko v njihovo škodo, temveč zabili tudi še odločilni tretji gol. Rezultat se je nazadnje glasil 3:2 v korist Grashoppersa, ki si je tako zasluženo priboril letošnjo največjo nogometno lovoriko v Švici. Na tekmi je bilo okrog 12.000 gledalcev.

Zelo agilni so bili za Binkošti tudi naši stari znanci z nogometnih terenov po Štajerskem, saj so deloma igrali za točke, deloma pa so bili doma in drugod angažirani v prijateljskih tekmah. Mariborski Rapid je gostoval v Gradcu in je tamkaj s 4:1 (0:1) odnesel obe točki graškim Atletikom, celjski nogometaši pa so prav tako v prvenstveni tekmi gostovali v Rosenthalu, kjer pa so domačini s prednostjo domačega igrišča in občinstva zaigrali s tako voljo, da so zmagali s 3:1 in so se Celjani vrnili praznih rok.

V Mariboru samem so imeli ves nogometni spored v zakupu železničarji, ki so priredili majhen turnir z udeležbo dveh šibkejših moštev iz Göstinga in Leibnitza ter domače vojaške sestave. Železničarji so nastopili dvakrat in zmagali, najprej proti Göstingu s 7:1, potem pa proti Leibnitzu z 2:1. Mariborski vojaki so izgubili proti slednjim z 2:8, pa tudi v tolažilnem kolu jih je Gösting odpravil s 3:0. Vse te mariborske igre je sodil domači sodnik Jenko.

Po končanem nastopu v Gradcu so se Rapidovci odpeljali v Celovec in so tamkaj nastopili proti kombiniranemu moštvu, sestavljenemu iz obeh najmočnejših klubov LSV in KAC. Premoč je bila prehuda in Mariborčani so izgubili igro kar s 3:8 (2:5). Na binkoštni ponedeljek so bili potem Mariborčani še gostje Villacher SV, ki si je za ta nastop priskrbel nekaj ojačenj, kar mu je tudi pomagalo, da je ostala tekma neodločena s 3:3.

»Dnevni red« štev. 4

Izšla je nova številka glasila Zveznega poveljstva GILL-a

Prejeli smo novo številko »Dnevnega reda«, glasila Zveznega poveljstva GILL-a v Ljubljani, ki jo mesečno prireja in izdaja Urad za kulturo in propagando pri tem poveljstvu.

Na 24 straneh bogato ilustriranega čtiva so sestavljalci zbrali pestro gradivo vsakovrstne propagandne vsebine, obenem pa dali mesta tudi še mnogim podrobnim poročilom o delovanju številnih odsekov pod okriljem te mladinske organizacije v naši pokrajini.

Med prispevki splošnega značaja smo najbolj zapazili članek o ženi in delu in razglabljanja o problemu ženske vzgoje, ki jo morata voditi dve veliki načeli, in sicer spoštovanje in vrednotenje ženskosti in zahteva po takem delu, ki je primerno za njeno naravo. Bogato informativen je dalje članek o pomožnem skrbstvu, ki ga zmerom izdatneje uživa italijanska liktorska madina. Ta pomoč se razvija predvsem v klimatičnih kolonijah, dalje v šolskih patronatih, v obdarovanju dece pri raznih prilikah ter še marsikje drugod, kjer je pomoč potrebna. Več ko vse besede povedo o tem poglavju tele suhe številke: v XX. letu je obiskalo več kakor 800.000 otrok skoraj 4500 raznih počitniških kolonij. Veliko pozornost posveča vodstvo GILL-a tudi lutkovnim gledališčem, tej tipični pozornici za mladino, o katere razvoju je tudi objavljenih nekaj prav izčrpnih prispevkov.

Iz zaključnih poročil vidimo, da so je delovanje GILL-a na vseh področjih spet poživilo, čeprav je bilo treba tu in tam zaradi ukrepov vojaških oblastev vendarle omejiti ali tudi ustaviti njegovo delavnost, in sicer predvsem tako, ki je bila vezana na šolska poslopja.

Po objavljenih statistikah izkazujejo ženski in moški oddelki v GILL-u do konca aprila okrog 5400 organiziranih članov.

Čisto na kratko

Prihodnjo nedeljo bo v Italiji spet pomembnejša kolesarska prireditev, in sicer 29. repriza vožnje okrog Emilie, ki bo veljala obenem kot četrta dirka za vojno vožnjo po Italiji. Start in cilj za to vožnjo, ki bo vodila 235 km daleč, bosta v Bologni. Za dirko vlada spet veliko zanimanje med dirkači in občinstvom, tem bolj, ker so najboljši vozači po dosedanjih treh dirkah v tej konkurenci precej izenačeni in bodo polagoma vendarle skušali prehiteti drug drugega. Po dosedanjih prijavah se je za dirko prijavilo že okrog 40 udeležencev, gotovo pa jih bo do nedelje ne dosti manj kakor še enkrat toliko.

V Rimu bo v dnevih od 2. do 7. junija kongres mednarodne boksarske federacije v organizaciji enake federacije v Italiji. Svojo udeležbo je prijavilo 14 držav, med njimi poleg Nemčije in Japonske tudi Madžarska, Hrvatska, Slovaška, Finska, Rumunija, Danska, Holandska, Belgija itd.

Švedi in Madžari se pripravljajo za lahkoatletski dvoboj, ki ga hočejo izvesti čisto drugače, kakor je bilo v navadi dosedaj, in sicer v zvezi s težavami, ki jih nalaga vojna. Obe izbrani ekipi naj bi po tem načrtu nastopili vsaka zase doma, posamezne izide pa bi prireditelji medsebojno sporočali po radiu in na koncu ugotovili tudi končni izid. Ali bo ta aranžma uspel ali ne, verjetno ne vedo niti prireditelji sami, saj gre za poizkus brez primerjave.

Plavalni dvoboj med Nemčijo in Madžarsko bo v dnevih 18. in 19. julija v Darmstadtu, teden prej pa bodo nemška plavalna prvenstva v vseh disciplinah v Hirschbergu v Šleziji.

V Genovi so imeli zadnjo nedeljo velik ženski atletski miting, na katerem je bilo v pričakovanju skorajšnjih prvenstvenih nastopov doseženih nekaj prav dobrih izidov. Med njimi zasluži posebno omembo neka Cattaneo, ki je pretekla 200 m v 26.2 in pa druga udeleženka Turci, ki je prekosila državno rekorderko Ballaben v metu kopja z znamko 35.93 m. Prav dober je tudi rezultat v skoku v daljino s 5.02 m. (Favero.)

V Stuttgartu je v soboto v dvoboju za naslov evropskega boksarskega prvaka srednje teže Nemec Besselmann v 15 krogih po točkah porazil Italijana Casadeia.

Mednarodna nogometna tekma med Madžarsko in Hrvatsko, ki je bila prvotno določena za 4. junij v Budimpešto, je bila na željo madžarske zveze preložena na dan 14. junija. Tekma bo prav tako v Budimpešti, Hrvati pa se bodo na poti tjakaj ustavili tudi v Bratislavi in tamkaj igrali dne 7. junija še drugo mednarodno tekmo — s Slovaško.

Švedski kralj Gustav, ki je znan kot velik prijatelj tenisa, je nedavno izdatno podprl prizadevanja za zgraditev nove teniške dvorane v Stockholmu. Ko si je kralj opomogel od svoje nedavne bolezni, je kljub visoki starosti porabil prvo priložnost in se sestal s člani društva, ki bo dvorano gradilo, da je pregledal in izrazil svoje posebne želje glede izpopolnitve načrtov.

Na vzhodni fronti je padel Franc Haderer, znani kratkoprogaš celovškega kluba KAC, ki je branil več koroških rekordov na kratkih progah.

— **Novi reprezentančni nastopi »azzurov«.** Kakor piše »Popolo di Trieste«, naj bi italijanska nogometna reprezentanca po končanem prvenstvenem tekmovanju in zaključku tekem za italijanski pokal nastopila še v dveh mednarodnih tekmah, in sicer proti Nemčiji v Berlinu in proti Švedski v Stockholmu. Obe tekmi naj bi bili že v prvi polovici julija.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Postrežnico
za dopoldne iščem. Poljanska c. 87-II. 7032-1

Postrežnico
solidno in pošteno, za ves dan sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7028-1

Službe išče

Beseda L —.30, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Gospodična
z malo maturo želi službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Najraje takoj«. 7043-2

Prodam

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Srebrno lisico
ugodno proda krznar Dolenc Josip, Sv. Petra cesta 19. 7046-6

Prodam
zložljivo železno, emajlirano posteljo, železno mrežo, kompletno opremljeno košaro za otroka, razne obleke in moški športni suknjič. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7034-6

Leico zadnji model
z raznim priborom, tovarniško novo, prodam za Lir 6900.—. Ogled v petek od 14. do 17. ure: Cankarjevo nabr. 7-I. 7027-6

Otroški voziček
malo rabljen, globok, svetel, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7041-6

Kupim

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Kupimo
inventar za špecerijsko trgovino. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7029-7

Napisne plošče
pločevinaste, lesene in steklene, rabljene, stalno kupuje: Štrukelj Ludvik, Ljubljana, Vošnjakova ul. 10, tel. int. 36-91. 7018-7

Stare gramofonske plošče
kupuje in plača najvišje dnevne cene samo »Everest«, Prešernova ul. 44. 6449-7

Pohištvo

Otomano
in zasilno posteljo prodam. Vprašati: Stari trg 4-II., Pretnar. 6990-12

Kolesa

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Kupim kolo
moško, športno, s prestavami, malo rabljeno, zaradi preselitve iz Pokrajine. Vprašati: Kolodvorska 34-II., levo. 7040-11

Kapital

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Kupim
manjšo »Parfumerijo« ali »Drogerijo«, eventuelno pristopim kot družabnik. Ponudbe na Blažič, Tavčarjeva ul. 7031-16

Lokali

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Lokal za delavnico
lahko na dvorišču, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepa stroka«. 7042-19

Berite oglase JUTRA in poslužujte se jih!

Posest

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prodam
krasno stavbno vogalno parcelo v Rožni dolini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. Tel. 35-64. 7045-20

Stanovanja išče

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Eno- ali dvosobno
stanovanje iščem. Dve odrasli osebi. Točen in dober plačnik. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Junij ali julij«. 7017-21a

Sobo odda

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Opremljeno sobo
sončno, s posebnim vhodom, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7039-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom oddam. Ulica stare pravde št. 3. 7033-23

Solidnemu gospodu
oddam sobo v centru s 1. junijem. Verdijeva ul. 9-II. (Gajeva). 7026-23

Sobo za pisarno
svetlo, v sredini mesta (pri pošti) takoj oddamo. Vprašati v Društvu tiskarnarjev, Tyrševa cesta 1a, IV. nadstr., med 11. in 12. uro. 7025-23

Kabinet
oddam v sredini mesta s 1. junijem. Selan, Trdinova 8-III. 7023-23

Opremljeno sobo
za dve osebi s posebnim vhodom, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 7019-23

Oddam sobo
eni osebi ali zakoncema. Kavškova c. 26-I., levo. Ogled od 8. do 10. ure. 7035-23

Sobe išče

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Opremljeno sobico
v centru ali bližini, išče mlad gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalen I.«. 7038-23a

Solidna dama
išče sobico ali kabinet za 1. junij. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Središče«. 7037-23a

Mlad zakonski par
išče opremljeno sobo za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Center«. 7021-23a

Iščem sobo
event. grem kot sostanovalka. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čista postrežnica«. 7020-23a

Živali

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Kozo in kozico
boljše pasme prodam posamezno ali skupno. — Kodeljevo, Salezijanska ulica 11. 7044-27

Dopisi

Beseda L —.60, taksa —.60. za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku

Agilen. Brez posrednikov. Bežigrad. Breda. Čistoča. Dober radio. Dobra računarka. Dobro blago. Dekle. Dobra izdelava. Dobra kuharica. Energičen. Eksistenca. Frigidaire. Gotovina. Gotovina 200. Hvaležna. Izredno nizka cena. Izsekovalec. Iskreno prijateljstvo. Ljubi otroke. Mlado dekle. Mirna in točna. Mirna stranka. Nujno. Nadaljevanje. Nagrada. Na uspeh 60 do 100 tisoč. Obrt. Obrestonosna. Obresti naprej. Pridna. Poštena 20. Pri Ljubljani. Primerna cena. Priložnostni nakup. Protokolirana. Preprosta. Potrebna. Primoran prodati. Resna. Rentabilno. Rentabilno 1905. Razumna pomoč. Specialist. Sladoled. Strojnik. Stalno. Soliden 20. Solidna cena. Slov. točen plačnik. Stadion. Šelak. Takoj 4. Tri mesece. Travniki. Takoj. Upokojenec tri. Ugoden nakup. Ugodno 69. Vratar. Ves dan odsotna. Ves dan odsoten. Vogalna parcela. Vrečice. Zmerna cena. Zakonca. Zelo mirna. 1888. 2000. 300.000. 1100.

✝

Po dolgi mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša ljuba soproga, hčerka, sestra in svakinja, gospa

MIRA KRANJC

roj. KRALJ

soproga bivšega izseljeniškega komisarja

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 29. maja 1942, ob 5. uri popoldne z žal, kapele sv. Marije, na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 27. maja 1942.

ŽALUJOČI OSTALI.

✝

Umrla nam je naša ljubljena mama, gospa

Apolonija Karlin

roj. Gogala

profesorjeva vdova

Na poslednji poti jo spremimo v petek 29. t. m. ob pol petih iz kapelice sv. Jožefa na Žalah.

LJUBLJANA, 28. maja 1942.

DAVORINA GROŠELJ, IVAN, PAVEL, MIRKO KARLINOVI, otroci — in ostalo sorodstvo.

✝

GIZELA BRAVNIČARJEVA javlja v imenu vseh sorodnikov, da je umrla ljubljena mati, stara mati, tašča in sestra, gospa

HELENA PAVŠIČ

27. t. m. po daljšem trpljenju.

Pokopali jo bomo v petek, dne 29. maja 1942, ob 16. uri iz kapele sv. Jakoba na Žalah k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 27. maja 1942.

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nam lajšali bol ob bridki izgubi naše ljubljene soproge in hčerke, gospe

IRME THUMA

naša najprisrčnejša zahvala.

Posebno se zahvaljujemo gg. zdravnikom, čč. sestram sanatorija »Šlajmerjev dom«, pevcem, darovalcem vencev in svežega cvetja ter končno vsem, ki so drago pokojnico v tolikem številu spremili k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 3. junija 1942, ob 6. uri v cerkvi sv. Frančiška v Šiški.

LJUBLJANA, dne 28. maja 1942.

ŽALUJOČI OSTALI

E. Salgari: 67

Črni gusar

Roman

Ta čas, ko sta se mornarja znova lotila pripravljanja ribje pečenke, se je vzpel gusar na opazovalnico.

Karavela še ni bila zapustila sidrišča, toda na njeni palubi je bilo nenavadno živo. Podoba je bilo, da se ukvarjajo z velikim topom, ki je stal ob ladijski ograji, s cevjo navzgor, kakor bi hoteli znova obstreljevati skalni vrh. Četvorica šalup je jadrala vzdolž obale. Najbrže so se bali, da ne bi obleganci skušali pobegniti. A ti niso imeli niti čolnov, niti niso mogli preplavati tolikšne razdalje.

Po kratkem premisleku je kapitan predložil spremljevalcema, da bi poskusili prebiti blokado in se polastiti ene izmed šalup.

»Kako daleč je do ustja Katatumba?«

»Kakšno uro krepkega veslanja! Toda peščin je pred ustjem toliko, da bi utegnili nasesti, če bi preveč hiteli!«

»Ali nas ne bo karavela lovila?« je vprašal Stiller.

»Čeprav! Tvegati moramo, kakor hitro vzide mesec!«

Ves dan ni bilo o Van Gouldu in o mornarjih s karavele ne duha ne sluha. Ker so bili trdno prepričani, da bodo prej ali slej zajeli vse tri flibustirje, ki so se bili ugnezdili na vrhu stožca, se jim je zdel vsak naskok odveč.

Gotovo so jih mislili z lakoto in žejo prisiliti k predaji, tem bolj, ker je hotel guverner dobiti slavnega gusarja živega v pest, da bi ga, kakor že njegova brata, obesil na maracaibskem trgu.

Ko se je zvečerilo, so se flibustirji pripravili za odhod. Razdelili so si strelivo, tako da je prišlo na vsakega kakih trideset strelov, in molče zapustili svojo trdnjavico.

Kakor kače so se plazili po bregu nizdol. Z rokami so tipali po tleh, da jim ne bi suho listje šumelo pod koraki. Tudi so morali paziti, da ne bi padli v kakšno razpoko ali sotesko.

»Prav blizu je zdajle prasnila veja!« je mahoma zašepetal Carmaux.

Vsi trije so nekaj hipov ležali v travi, pritezali sapo in vlekli na uho.

»Misliš, da jih bomo ujeli, Diego?« je vprašal glas.

»Da, a branili se bodo kakor peklenščki! Pravijo, da Črni gusar sam odleže za deset mož!«

»Zakaj pa spodaj taborni ognji še gore?«

»Da prevarimo flibustirje! Guverner je tako ukazal. Lisjak je!«

»Vojak!«

»Lep denar nam je obljubil! Deset tisoč piastrov za jed in pijačo! Carrai!«

Črni gusar in njegova spremljevalca se niso ganili. Negibno so ležali v travi, a puške so držali pripravljene, da bi lahko takoj začeli streljati, če bi bilo treba.

S svojimi bistrimi očmi so videli mornarja, kako sta se previdno plazila med listjem in ovijalkami. Mimo njih sta že bila, ko je eden obstal:

»Nisi nič čul, Diego?«

»Ne, tovariš!«

»Zdelo se mi je, da slišim nekoga, kako diha!«

»Najbrže je bila kakšna žuželka ali kača!«

Po tem kratkem razgovoru sta izginila v senci rastlin.

Trojica flibustirjev je še hipec počakala, nato so se odpravili dalje.

»Niti beliča ne bi bil več dal za našo kožo,« je menil Stiller. »Eden je šel tako blizu mimo mene, da je malo manjkalo pa bi mi bil stopil na nogo!«

»To bo hudo presenečenje, Carmaux, ko bodo našli samo kamenje in trnje!«

»Kar guvernerju naj ga neso!«

»Naprej!« ju je opomnil gusar.

Sestopa ni nič oviralo. Krenili so skozi sotesko, da bi se kar moči malo približali karaveli. Še pred polnočjo so prišli na obalo.

Pred njimi je ležala ena izmed španskih šalup. Posadka, sestoječa iz dveh mornarjev, je bila šla na kopno in je spala ob polugaslem ognju, meneč, da je varna.

»Ali ju ubijemo?« je vprašal Carmaux.

»Ni treba!« je gusar odvrnil. »Hitro v čoln! Čez nekaj minut morajo Španci opaziti naš beg!«

Z lahnim sunkom so porinili šalupo v vodo, poskakali vanjo in zgrabili za vesla.

Precej daleč so že bili in pravkar so začeli upati, da bodo ušli brez nadlegovanja, ko se je z vrha stožca razleglo pokanje pušk. Španci so bili dospeli do tabora.

Toda mornarja sta se od strelov zdramila. Ko sta videla, da njune šalupe ni več, sta zdirjala na breg in kakor obsedena zarjovela:

»Stoj! Stoj! Kdo tam? ... K orožju!«

Nato sta ustrelila po beguncih.

»Vrag vaju vzemi!« je zarentačil Carmaux, ko mu je svinčenka zdrobila veslo tik ob robu čolna.

»Vzemi drugo veslo!« je zaklical gusar. »Kaj ne vidita, en čoln nas že zasleduje!«

S hriba so med tem še vedno streljali.

Šalupa s flibustirji je kakor puščica letela po vodi in do izliva Katatumba je bilo komaj pet ali šest milj. Razdalja je bila še vedno znatna, a vendar je bilo upanje, da uidejo zasledovalcem, ako straže na karaveli ne opazijo, kaj se godi na južnem bregu otoka.

Španski čoln se je ustavil ob bregu, da sprejme mornarja, kar je pomenilo za flibustirje dobiček nadaljnjih sto metrov.

Poplah na obali pa so bili slišali tudi na severni strani otoka.

Dve šalupi sta prihiteli na pomoč. Ena je bila celo obrožena z majhnim topičem.

»Izgubljeni smo!« je zaklical gusar. »Ali drago bomo prodali življenje!«

Trojica šalup, v katerih je bilo mornarjev več ko dovolj, se je čedalje bolj nevarno bližala.

»Vdajte se, ali pa vas potopimo!« je zaklical glas.

»Nikdar!« je odvrnil gusar.

»Guverner obljublja, da vam podari življenje!«

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.